

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE
WIŚNIEW
na lata 2023-2025**

Wiśniew, 2023

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. PODSTAWOWE POJĘCIA DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA I PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA PROGRAMU.....	7
2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA	10
3. CHARAKTERYSTYKA GMINY	13
4. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE	15
4.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	15
4.2. SYTUACJA MIESZKANIOWA RODZIN.....	17
4.3. SYTUACJA DZIECKA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM	18
4.4. SYTUACJA RODZINY I DZIECKA W ŚRODOWISKU LOKALNYM.....	23
4.5. POMOC SPOŁECZNA RODZINIE I DZIECKU	34
4.6. DZIECKO I RODZINA WSPIERANI PRZEZ PORADNIĘ PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNĄ.....	41
4.7. PRZESTĘCZOŚĆ WŚRÓD NIELETNICH.....	42
4.8. KURATELA SĄDOWA	42
4.9. ANALIZA SWOT	42
4.10. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO W GMINIE.....	47
5. REALIZACJA PROGRAMU	52
5.1. PROJEKTY	53
5.2 MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU.....	55
5.3 EFEKTY I REZULTY PROGRAMU	55
5.4 ODBIORCY PROGRAMU	56
5.5 REALIZATORZY PROGRAMU	56
5.6 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	57
 SPIS TABEL I WYKRESÓW.....	 58

WPROWADZENIE

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 w gminie Wiśniew opracowano w oparciu o ustawę z dnia r. z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2022 poz. 447 z późn. zm.) w myśl art. 176 pkt. 1, gmina zobowiązana jest do tworzenia 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny.

Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze środowisko, w którym jest ono otoczone opieką, miłością i zrozumieniem. Dom rodzinny kojarzy się z bezpieczeństwem, a rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Rodzina towarzyszy człowiekowi od urodzenia przez całe życie, dlatego tak ważne są wzajemne relacje pomiędzy jej członkami. Od rodziny dziecko czerpie wartości, normy zachowań i obyczaje kulturowe, co w przyszłości rzutuje na jego życie rodzinne i społeczne. To właśnie w dobrze funkcjonującej rodzinie, w której zaspokajane są potrzeby emocjonalne, życiowe i psychospołeczne, kształtuje się osobowość dzieci i przebiega ich prawidłowy rozwój.

Zmieniająca się sytuacja społeczno – gospodarcza spowodowała przemiany w funkcjonowaniu rodziny. Pojawiły się zagrożenia powodujące niejednokrotnie kryzys rodziny. Nastąpił rozpad rodzin dużych, wielopokoleniowych, zintegrowanych przestrzennie i społecznie na rzecz rodzin małych, dwupokoleniowych. Ponadto zwiększyła się liczba rodzin niepełnych, związków nieformalnych, rodzin małodziejnych, nastąpił wzrost rozwodów oraz zwiększyła się liczba małżeństw bezdzietnych i tzw. sierot społecznych.

Dziecko i rodzina wymagają wsparcia oraz szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz rodzin powinna koncentrować się na wyrównywaniu pomiędzy nimi nieuzasadnionych i niezawinionych różnic socjalnych, tworzeniu im równych szans oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego, natomiast działania podejmowane na rzecz dzieci winny mieć na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz zapewnienie im ochrony w obliczu zagrożeń.

Z punktu widzenia polityki społecznej, która odpowiada za tworzenie warunków samodzielnego funkcjonowania rodziny, rodzina i dziecko stanowią przedmiot niejako selektywnego zainteresowania. Jest tak dlatego, że odnosi się ono zwłaszcza do tych rodzin i pochodzących z nich dzieci, które na pewnym etapie swojego życia stają się bezradne i marginalizowane.

Czynników powodujących bezradność i marginalizację rodziny jest wiele. Co budzi niepokój, ich liczba w ostatnim okresie wzrasta. Jedną z głównych przyczyn zwiększania się zjawisk niepożądanych, godzących w dobro rodziny i dziecka, jest wyczerpanie się więzi społecznych spajających struktury rodziny, wprowadzające element rozchwiania równowagi i harmonii w ich życiu.

Zaburzenia w funkcjonowaniu rodzin, występująca przemoc, alkoholizm i kłótnie, odbijają się przede wszystkim na dzieciach, a dom rodzinny kojarzy się im z zagrożeniem, brakiem poczucia bezpieczeństwa, cierpieniem. W rodzinach, w których jest przemoc, dzieci cierpią nie tylko wtedy, kiedy same są ofiarami przemocy, ale również kiedy są świadkami przemocy dorosłych.

Rodzina, w której występuje problem alkoholowy, ma negatywny i destrukcyjny wpływ na rozwój dziecka. Nieporozumienia i awantury naruszają równowagę domowników, którzy żyją w ciągłym lęku i napięciu. Dzieci wychowujące się w rodzinach dotkniętych alkoholizmem żyją z poczuciem zagrożenia, cierpią, mają niskie poczucie własnej wartości, a także uczą się złych nawyków postępowania. Brak oparcia w rodzinie, poczucie wstydu za pijących rodziców, powoduje u dzieci niemożność radzenia sobie z problemami, które się nawarstwiają i prowadzą do niedostosowania społecznego, nadpobudliwości, trudności w nauce, agresji i sięgania po papierosy, alkohol, czy inne używki oraz powielania złych wzorców wyniesionych z domu.

Rodziny źle funkcjonujące wymagają interwencji i pomocy z zewnątrz, ponieważ same nie będą w stanie sobie poradzić, a ich problemy będą się pogłębiać. Zadaniem pomocy społecznej jest pomoc rodzinie poprzez tworzenie systemu wspomagającego rodzinę, dzieci i młodzież, w taki sposób aby byli w stanie samodzielnie zmierzyć się z własnymi problemami. Pomoc powinna mieć na celu podtrzymanie umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych poprzez wzmocnienie zasobów tkwiących w poszczególnych członkach rodziny, poprawę jakości życia rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspieranie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Praca z rodziną dysfunkcyjną wymaga zaangażowania wielu służb i instytucji – pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, psychologów, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych, zespołów interdyscyplinarnych, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, wszystkich, którzy chcą podjąć działania na rzecz rodziny. Praca z rodziną powinna przebiegać w oparciu o sprecyzowany plan działania i być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ważne

jest, by z rodziną, możliwie jak najwcześniej, pracowała odpowiednio przygotowana, kompetentna i obiektywna kadra.

W pracy tej bardzo istotne jest koordynowanie działań wszystkich instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny, ponieważ problemy te bardzo często wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Organizując wsparcie na rzecz rodziny dysfunkcyjnej, należy pamiętać o podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka i nie wyręczać jej, ale wspierać i pomagać w powrocie do prawidłowego funkcjonowania. Trzeba budować i wzmacniać system wspierania rodzin biologicznych oraz rozwijać rodzinne formy opieki zastępczej – rodzinne domy dziecka i zawodowe rodziny zastępcze – aby jak najmniej dzieci trafiało do placówek opiekuńczo-wychowawczych. Opracowany Program ma na celu wspieranie rodziny naturalnej, w której rodzą się problemy, by potrafiła ona uporać się z nimi dzięki tej pomocy i zaczęła prawidłowo wypełniać swoją rolę.

W świetle założeń ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by zarówno działania jak również decyzje względem rodziny i jej członków były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji tj. pomocy społecznej, szkoły, sądu, policji itp.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023 – 2025 adresowany jest do:

- wszystkich rodzin z dziećmi, w szczególności do tych, które są lub mogą być zagrożone problemem niewydolności opiekuńczo-wychowawczej oraz innymi trudnościami i problemami życiowymi wpływającymi na jakość życia rodziny oraz wypełnianie jej podstawowych funkcji,
- rodzin w kryzysie,
- kobiet w okresie ciąży, porodu i połogu, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych,
- rodzin, w których przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko,
- kobiet, które otrzymały informację o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu,
- kobiet, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych,
- kobiet, które po porodzie nie zabiorą do domu dziecka z powodu: poronienia, urodzenia dziecka martwego, urodzenia dziecka niezdolnego do życia, urodzenia dziecka obciążonego wadami wrodzonymi albo śmiertelnymi schorzeniami,

- rodzin z dzieckiem posiadającym zaświadczenie, potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.
- dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki.
- przedstawicieli instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

Jego celem jest profilaktyka, wsparcie i przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowywaniu dzieci. Zadania w ramach Programu koncentrują się nie tylko na dziecku, ale i na całej rodzinie. Praca z rodziną prowadzona jest także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczych.

Niniejszy Program został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Wiśniewie. Jest on zgodny z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.). W myśl art. 176 pkt. 1, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny”. Zawarte w nim treści w ujęciu regionalnym nawiązują do założeń preambuły ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a więc:

1. dobra dzieci potrzebujących wszechstronnej ochrony i pomocy, a także dbałości o zaspokojenie ich potrzeb dla prawidłowego rozwoju oraz uzyskania przez nie w przeszłości samodzielności życiowej,
2. dobra podstawowej komórki społeczeństwa jaką jest rodzina – naturalne środowisko rozwoju, a zatem i wszystkich jej członków,
3. przekonania, że skuteczne wsparcie rodziny oraz ochrona i pomoc dzieciom osiągnąć można poprzez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji działających w tym obszarze.

1. PODSTAWOWE POJĘCIA DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA I PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA PROGRAMU

Istnieje wiele definicji rodziny. Najogólniej określa się ją jako podstawową komórkę społeczną, składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez którą powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia. Elementem wyróżniającym rodzinę jest wspólnota mieszkaniowa, tworząca najczęściej jedno gospodarstwo domowe, które może obejmować dwa, a nawet trzy pokolenia. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Ogólnie rzecz ujmując, rodzinę charakteryzuje współwystępowanie takich elementów, jak: wspólne zamieszkanie członków, wspólne nazwisko, wspólna własność oraz wspólna kultura duchowa.

Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Każda rodzina tworzy własną, niepowtarzalną atmosferę życia domowego, na którą wpływają między innymi: stosunki wzajemne między małżonkami, miłość rodzicielska do dzieci, codzienne zachowania członków rodziny, kultywowanie tradycji, a także służba uznawanym wartościom. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży w drodze nieuświadomionego często przekazywania wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość rodziców oraz przemoc fizyczną, ekonomiczną czy psychiczną w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

Dziecka, podobnie jak rodziny, nie sposób opisać w sposób jednoznaczny w jednej definicji. Według Kodeksu cywilnego to osoba, która nie ukończyła 18 lat i nie uzyskała

pełnej zdolności do czynności prawnych. W Kodeksie karnym osobę do ukończenia 17. roku życia uważa się za nieletnią. Dzieci do 13. roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat.

Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18 roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletniości, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

Podstawa prawna opracowania programu:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r.
(Dz. U. 1997r. nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
(Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
(Dz. U. z 2022 r. poz. 2268 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
(Dz. U. 2020 poz. 1329 z późn. zm.)
- Ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z dnia 11 lutego 2016 roku
(Dz. U. 2022 poz. 1577 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
(Dz. U. 2021 nr 1 poz. 1249),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
(Dz. U. 2023 poz. 165),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
(Dz. U. 2023 poz. 172),
- Ustawa o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 roku
(Dz. U. 2022 poz. 615 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
(Dz. U. 2022 poz. 1205 z późn. zm.)
- Ustawa o Karcie Dużej Rodziny z dnia 5 grudnia 2014 roku
(Dz. U. 2021 poz. 1744 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

(Dz. U. 2022 poz. 1327 z późn. zm.)

- Ustawa Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964 roku

(Dz. U. 2020 poz. 1359 z późn. zm.)

2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim, jak i międzynarodowym. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18. stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Kolejne artykuły konkretyzują to stwierdzenie, odnosząc je do różnych aspektów życia rodzinnego.

Rozwinięcie norm zawartych w Konstytucji, a odnoszących się do rodziny, znajduje miejsce w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. W dokumencie tym unormowano problematykę zawierania i ustanawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Innymi regulacjami prawnymi związanymi z problematyką rodziny są Kodeksy: karny, cywilny, postępowania cywilnego i pracy. Pierwszy z nich zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie lub uprowadzenie dziecka. Natomiast Kodeks cywilny, choć nie jest bezpośrednio związany z ochroną rodziny, służy jej w zakresie przepisów dotyczących ochrony praw małoletniego w obrocie prawnym oraz dotyczących zasad prawa spadkowego. Kodeks postępowania cywilnego z kolei chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Obejmuje również ustawowe zwolnienie od kosztów sądowych dla osób dochodzących roszczeń alimentacyjnych i daje możliwość występowania w tych sprawach w charakterze pełnomocnika właściwego przedstawiciela do spraw opieki społecznej organu gminy lub organizacji społecznej, mającej na celu udzielenie pomocy rodzinie. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

Problematykę rodzinną podejmują również ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe. Jednym z nich jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, której art. 16. stanowi, że rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa.

Zapis dotyczący rodziny figuruje również w pkt. 16. pierwszej części Europejskiej Karty Społecznej. Mówi on, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Innym dokumentem zapewniającym ochronę rodzinie jest uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny. W dokumencie tym zapisane jest m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, czyli prawo każdego do założenia rodziny i posiadania środków na jej utrzymanie, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

Problematyka rodzinna podejmowana jest także w Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet. W dokumencie tym, w określeniu prawa kobiet do równouprawnienia i partnerstwa podkreślono m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny. Część artykułów Konwencji pozostaje w bezpośrednim związku z rodzinnymi funkcjami kobiety, ukierunkowanymi na wzmocnienie społecznego statusu rodziny.

Kolejnym dokumentem międzynarodowym, będącym zarazem najważniejszym aktem prawnym regulującym prawa dziecka, jest Konwencja o Prawach Dziecka. Jej postanowienia dotyczą osób, które nie ukończyły 18. roku życia i obejmują: prawa cywilne, prawo do swobody myśli, sumienia i wyznania, prawo do wychowywania w rodzinie i kontaktów z rodzicami, prawa socjalne oraz kulturalne i polityczne. Konwencja ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielnym podmiotem, wymagającym – ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną – szczególnej opieki i ochrony prawnej, posiadającym jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Tworząc system ochrony dziecka, kierowano się: zasadą dobra dziecka (wszystkie działania podejmowane są w najlepiej pojętym interesie dziecka), zasadą równości (wszystkie dzieci, niezależnie od ich cech: koloru skóry, płci i narodowości, mają być równe wobec prawa), zasadą poszanowania praw i odpowiedzialności obojga rodziców za rozwój i wychowanie dziecka (ochronie podlega autonomia rodziny i prawa obojga rodziców do decydowania o sprawach dziecka) oraz zasadą pomocy państwa w zabezpieczeniu odpowiednich warunków socjalnych i zdrowotnych rodziny.

Jeszcze innym aktem prawnym zapewniającym ochronę dziecku jest Europejska Konwencja o Przysposobieniu Dzieci. Ma ona zastosowanie do dzieci, które w momencie przysposobienia nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie.

Dokumentem na rzecz praw dziecka jest także Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego, która zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Rodzina i dziecko są chronione w ustawodawstwie Unii Europejskiej. Prawny zapis ochrony rodziny i dziecka znajduje się w wyżej wymienionych aktach międzynarodowych oraz w konstytucjach poszczególnych państw członkowskich. Istnieją poza tym wspólnotowe akty wtórne dotyczące równego traktowania kobiet, które zwracają uwagę na konieczność godzenia życia zawodowego z rodzinnym oraz na szczególną ochronę kobiet w ciąży i w okresie macierzyństwa.

3. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Wiśniew jest gminą położoną we wschodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie siedleckim. Jest jedną z dwunastu gmin wiejskich powiatu, w skład którego wchodzi ogółem 13 gmin. Na obszarze gminy zlokalizowanych jest 27 miejscowości tworzących 27 następujących sołectw: Borki-Kosiorki, Borki-Paduchy, Borki-Sółdy, Ciosny, Daćbogi, Gostchorz, Helenów, Kaczory, Lipniak, Łupiny, Mościbrody, Mościbrody Kolonia, Mroczyki, Myrcha, Nowe Okniny, Okniny-Podzdój, Pluty, Radomyśl, Stare Okniny, Stok Wiśniewski, Śmiary, Tworki, Wiśniew, Wiśniew-Kolonia, Wólka Wiśniewska, Wólka Wołyńska i Zabłocie.

Siedziba gminy – miejscowość Wiśniew – położona jest w odległości ok. 120km od Warszawy (stolicy województwa) oraz ok. 12 km od siedziby władz powiatowych. Powierzchnia gminy liczy 126 km². Gmina graniczy z następującymi gminami powiatu siedleckiego: Domanice, Siedlce, Skórzec, Zbuczyn oraz od strony południowej z województwem lubelskim (tj. z gminą Łuków należącą do powiatu łukowskiego).

Przez obszar gminy przebiegają ważne w skali kraju szlaki komunikacji kołowej i kolejowej, do których należy zaliczyć drogę krajową nr 63 o znaczeniu międzyregionalnym, która łączy siedzibę gminy m.in. z Siedlcami, Łukowem i Lublinem oraz linię kolejową Kunowice –Warszawa –Terespol, która ma znaczenie międzynarodowe, jako część magistrali E20 łączącej Berlin z Moskwą. Na terenie gminy, w Borkach-Kosiorkach, znajduje się przystanek kolejowy Kosiorki.

Gmina, pragnąc mieć wpływ na rozwój i promocję gminy, uczestniczy w pracach i działaniach Lokalnej Grupy Działania, należy również do Związku Gmin Wiejskich RP.

Spośród funkcjonujących w gminie podmiotów gospodarczych najczęściej działa w branżach: budownictwo i transport. Gmina ma charakter typowo rolniczy, stąd obecne są tutaj także podmioty zajmujące się przetwórstwem rolno-spożywczym. Do największych przedsiębiorstw mających siedzibę na terenie gminy należą: Zakład Mięsny „MOŚCIBRODY” Sp. z o.o., „CARPINUS” Tartak Skład Drewna, Zakład Usługowo-Produkcyjny „WOJAX” s. c. Księżopolski Przedsiębiorstwo Wielobranżowe.

Infrastruktura techniczna w gminie jest stale rozbudowywana. Na terenie całej gminy jest zainstalowana sieć telefoniczna. Na koniec roku 2018 zwdociągowanych było 93,7% budynków, natomiast 16,3% mieszkańców korzystało z sieci kanalizacyjnej, przy czym odsetki te systematycznie rosną w miarę przeprowadzanych w gminie inwestycji.

Sieć placówek oświatowo-wychowawczych na terenie gminy tworzą: jedno przedszkole samorządowe w Wiśniewie, w którym w roku szkolnym 2020/2022 opieką objętych było 75 dzieci, trzy szkoły podstawowe w Wiśniewie, Radomyśli i Śmiarach, do których uczęszcza ogółem obecnie 447 uczniów. Szkoły podstawowe zlokalizowane w poszczególnych miejscowościach tworzy Zespół Oświatowy w Wiśniewie, natomiast w Szkoły Podstawowe są w Radomyśli i Śmiarach.

Na terenie gminy istnieje również Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Gostchorzy, placówka resocjalizacyjna, w której w roku 2022 przebywało łącznie 74 chłopców.

Działalność kulturalno-oświatową na terenie gminy prowadzi Gminny Ośrodek Kultury w Wiśniewie, w którym funkcjonują koła zainteresowań, rozwijające amatorską twórczość zespołową i indywidualną w różnych dziedzinach. Ponadto w strukturach Ośrodka działa Gminna Biblioteka Publiczna w Wiśniewie oraz Centrum Integracyjno-Edukacyjne w Radomyśli wyposażone w pracownię komputerową z dostępem do Internetu.

Gminny Ośrodek Kultury w Wiśniewie jest organizatorem kilku imprez o znaczeniu ponadlokalnym, którymi są: Międzynarodowy Festiwal Kolęd i Pastorałek „Kolędnicze serce polskie”, Mazowiecki Festiwal Kapel Ludowych „Pod Siedlcami w Wiśniewie”, Festiwal Kuchni Regionalnej „Z wiśniowym smakiem”. Do ważniejszych kulturalno-oświatowych imprez okolicznościowych gminy należą niewątpliwie także: Dożynki Gminne, Święto Chleba, Święto Ziemniaka i Kukurydzy, Jarmark Bożonarodzeniowy, festyny rodzinne (m.in. Dzień Dziecka, Dzień Matki, Dzień Rodziny, Dzień Jesieni, Majówka Oknińska), turnieje i zawody sportowe oraz sportowo-pożarnicze. W kilku sołectwach gminy organizatorami festynów są aktywnie działające Koła Gospodyń Wiejskich, zrzeszone w lokalnym Stowarzyszeniu Kół Gospodyń Wiejskich „Mazowieckie Wisienki” w Wiśniewie oraz stowarzyszenie LGD Ziemi Siedleckiej, które organizuje warsztaty Seniorów z zakresu komunikacji, fizjoterapia. Doradztwo w zakresie rozliczenia środków, aktywizacji społecznej. Celem wzmocnienia kapitału społecznego oraz zachowanie dziedzictwa lokalnego. Stowarzyszenie pozyskuje i udostępnia fundusze z Unii Europejskiej.

Zadania służby zdrowia w gminie realizuje Gminny Ośrodek Zdrowia w Wiśniewie (wchodzący w skład Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Siedlcach) oraz przychodnia lekarska Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej, prywatna praktyka stomatologiczna i apteka. Wszystkie te placówki zlokalizowane są w Wiśniewie.

4. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE

Diagnoza sytuacji rodziny i dziecka w gminie Wiśniew została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, oraz analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza uwzględnia również analizę SWOT, która w obszarze „Rodzina, dziecko i młodzież” została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy.

4.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Na koniec 2022 roku gmina Wiśniew liczyła 5874 mieszkańców, w tym 2927 kobiety, które stanowiły 49,83% ogółu ludności.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy ulegała zmianom. W latach 2020/2022 rosła liczba osób w wieku produkcyjnym, a liczba osób starszych zmalała w 2022. W roku 2020 60,82 % mieszkańców gminy Wiśniew było w wieku produkcyjnym, natomiast w wieku przedprodukcyjnym było 21,34%, natomiast 16,96 % mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym.

W kolejnym roku 2021 były bardzo zbliżone wartości. W kolejnym roku 2022 zmiany były bardziej znaczące w wielu wskaźnikach. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 20,74%, znaczący wzrost populacji w wieku produkcyjnym wyniósł 63,54%, zmalała ilość osób w starszych, w wieku poprodukcyjnym było 15,71 %.

Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach

	2020	2021	2022
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1228	1212	1220
liczba osób w wieku produkcyjnym	3500	3485	3737
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	976	991	924
Ogółem	5754	5688	5881

Dane Urzędu Gminy Wiśniew.

W gminie odnotowano wzrost liczby dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, co było w znacznej mierze spowodowane wejściem w wiek produkcyjny większej liczby osób oraz większą liczbą urodzeń żywych. W 2020 roku liczba urodzeń

żywych wynosiła 64, a liczba zgonów 67, co sprawiło, że przyrost naturalny równał się -3 osób. Znalazło to odzwierciedlenie w liczbie mieszkańców gminy Wiśniew. Następne lata 2021 liczba żywych urodzeń 70, zgony 70. W roku 2022 zanotowano 64 zgonów natomiast liczba urodzeń wyniosła 66.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata należy uwzględnić tendencje demograficzne, które będą wymagały dopasowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak i seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie dostosowanie dostępu do wychowania, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

Tabela 2. Ochrona zdrowia

2022	Gmina
Przychodnie	1
Liczba osób zapisanych do lekarzy medycyny rodzinnej, w tym pediatry	5100
Porady podstawowej opieki zdrowotnej	31 938

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Na terenie gminy Wiśniew działa jeden ośrodek zdrowia, których usługi są dostępne dla mieszkańców. W przeciągu 2022 roku udzielone zostały 31 938 porad podstawowej opieki zdrowotnej, w tym około 5,00 % odbyło się w formie teleporady. Mieszkańcy gminy Wiśniew mogą również korzystać z opieki medycznej dostępnej w Siedlcach.

Tabela 3. Rynek pracy

Gmina	2020	2021	2022
Pracujący	783	734	
Bezrobotni zarejestrowani	110	93	86
w tym kobiety	54	46	41
Udział bezrobotnych zarejestrowanych z prawem do zasiłku	19	12	17
Udział bezrobotnych zarejestrowanych bez prawa do zasiłku	91	81	69

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Mieszkańcy z terenu gminy Wiśniew podlegają pod Powiatowy Urząd pracy w Siedlcach. Analizując powyższe dane wynika, że w 2020 roku zarejestrowanych i poszukujących pracy było 110 osób z czego 49,09 % stanowiły kobiety. Natomiast w kolejnych latach zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych w 2022 r. z terenu gminy Wiśniew, bez zatrudnienia pozostawało 86 osób z czego 47,67 % było kobiet. Dane dotyczące osób pracujących z terenu Gminy Wiśniew nie obejmują pracowników obrony narodowej oraz osób pracujących w rolnictwie. Z 2022 roku GUS nie posiada na ten moment danych odnośnie liczby osób zatrudnionych z terenu gminy.

Tabela 4. Wychowanie i edukacja

	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Placówki wychowania przedszkolnego	3	3	3
W tym przedszkola	1	1	1
Miejsca w przedszkolach	75	75	75
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	127	139	158
W tym w przedszkolach	60	61	73
Szkoły podstawowe	3	3	3
Uczniowie szkół podstawowych	351	342	336
Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach podstawowych	13	12	12

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Na terenie gminy Wiśniew funkcjonują 3 placówki wychowania przedszkolnego oraz jedno przedszkole, w którym jest 75 miejsc. Analizując powyższe dane zauważyć można, że liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego waha się, jednak widoczny jest wzrost liczby dzieci wchodzących w wiek przedszkolny i szkolny. W 2020 roku 127 dzieci objętych było opieką placówek wychowania przedszkolnego. W kolejnych latach liczba pozostawała na poziomie 139 dzieci. Szkoły podstawowe w latach 2019/2020 skupiały łącznie 351 uczniów, w 2020/2021 roku 342, a w 2021/2022 roku 336 uczniów. W latach 2019/2020 na jeden oddział przypadało 13 uczniów, w kolejnym roku szkolnym 12, a w latach 2021/2022 przypadło ponownie 12 uczniów średnio na jeden oddział.

4.2. SYTUACJA MIESZKANIOWA RODZIN

W latach 2020-2022 liczba mieszkań w latach obowiązywania programu nie zmieniała się w lokalach łącznie jest 25 izb. Powierzchnia użytkowa mieszkań wynosi łącznie 254 m² na przeciętna powierzchnia 1 mieszkania wynosiła 50,80 m², a na jednego mieszkańca

przypadało przeciętnie 28,20². Średnia wielkość mieszkań była równa 50,80 m².

Na dzień dzisiejszy 2 z 5 mieszkań pozostaje niezamieszkałe. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

W 2020 r. na obszarze Gminy Wiśniew podłączonych do wodociągów było 93,10 % budynków mieszkalnych. W 2022 r. łącznie 98,18% budynków było podłączonych do sieci wodociągowej.

W sieć kanalizacyjną w 2020 r. było zaopatrzone w obszarze gminnym 15,92 % zasobów mieszkaniowych w, natomiast do roku 2022 r. przy stałym wzroście budowania nowych lokali mieszkalnych zostało zaopatrzone we wspomnianą sieć kanalizacyjną 16,52% zasobów łącznie.

Najwolniejszy przyrost inwestycyjny uzyskano w przypadku sieci gazowej, gdzie w 2020r. uzyskano 10,05 % zaopatrzenia w sieć gazową, zaś do roku w 2022 zostało uzyskane niewiele ponad 10,27 % zaopatrzenia w sieć gazową.

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2020-2022

	2020	2021	2022
liczba mieszkań	5	5	5
liczba izb	25	25	25
powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	254	254	254
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	50.80	50.80	50.80
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	28,22	28,22	28,22
liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania	-	-	-
liczba nowych izb oddanych do użytkowania	-	-	-

Dane Urzędu Gminy w Wiśniewie.

4.3. SYTUACJA DZIECKA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM I RODZINNYM

Analiza sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących w gminie Wiśniew placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne dzieci i uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informacje na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. W sumie do analizy przedłożono 3 ankiety – wypełnionych przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów – z następujących placówek oświatowo-wychowawczych:

- Szkoła Podstawowa w Wiśniewie (liczba uczniów: 197 +25 oddział przedszkolny),
- Szkoła Podstawowa w Radomyśli (liczba uczniów: 72 + 45 oddział przedszkolny),
- Szkoła Podstawowa w Śmiarach (liczba uczniów: 66+ 41 oddział przedszkolny),

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że w Wiśniewie jest zatrudniona pielęgniarka, natomiast 2 pozostałe szkoły nie zatrudniają pielęgniarki. Wszystkie placówki zatrudniają pedagoga, logopedę, natomiast w dwóch szkołach jest psycholog w Śmiarach i Radomyśli. W Zespole Oświatowym w Wiśniewie chwilowo nie ma psychologa.

Wszystkie placówki prowadzą na swoim terenie dożywianie uczniów w formie gorącego posiłku. W dwóch szkołach łącznie spożywa bezpłatne posiłki 26 osób.

W dwóch szkołach wskazana jest pożądana opcja dożywiania jeszcze 7 uczniów.

Możliwość korzystania z sali gimnastycznej i internetu dają wszystkie placówki. Przedstawiciele szkół nie zauważyli trudności z dojazdem uczniów na zajęcia, jak wskazują nie ma zorganizowanego transportu, natomiast uczniowie mają zapewniony transport przez rodziców. Każda ze szkół z terenu Gminy Wiśniew organizuje dla dzieci zajęcia integracyjne.

Najczęściej przyjmują one postać zróżnicowanych tematycznie kół zainteresowań, m.in. tanecznych, bibliotecznych, szachowe, historyczne oraz chór. Zajęcia rozwijające zainteresowania: matematyczne, zajęcia plastyczne, sportowe. Wszystkie placówki prowadzą zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich organizowane są zajęcia wyrównawcze korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne, integracja sensoryczna, psychoterapia oraz indywidualna terapia pedagogiczna, terapia taktylna jak również zajęcia rozwijające kompetencje społeczne.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, na dwa sposoby, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na mały dostęp do ośrodków kultury oferujących dodatkowe zajęcia dla uczniów, bezrobocie oraz bezradność wychowawczą i opiekuńczą, które pociągają za sobą skutki dwojakiego rodzaju. W pierwszym przypadku uzależnienie u dzieci od urządzeń elektronicznych: telefon, tablet, komputer powodujące dużo negatywnych społecznych skutków: agresywne lub autoagresywne zachowanie, obniżenie nastroju, depresji, słabe oceny szkolne, co generuje

problemy tzw. zagrożenie nieprzystosowaniem społecznym i alienacji. Z kolei drugi przypadek wiąże się również z występującymi w domu dysfunkcjami, takimi jak nadużywanie alkoholu przez rodziców, lub brak odpowiedniego zainteresowania dzieckiem tudzież brak właściwej organizacji czasu. Ankietowani wskazują problematyczną sytuację z trudnym dostępem do lekarzy specjalistów, np. psychiatry. Wskazany też został brak pomocy w domu w pokonywaniu trudności edukacyjnych. W obu sytuacjach nie bez znaczenia pozostaje fakt, że ich ogólną konsekwencją jest pozostawienie dziecka samemu sobie – bez opieki i z ograniczonymi szansami na dostęp do alternatywnych form spędzania wolnego czasu, co sprzyja szerzeniu się zachowań destruktywnych. W odniesieniu do wytycznych wpływających na jakość życia dzieci i młodzieży wymieniany przez respondentów też jest brak dogodnych połączeń transportu publicznego.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, respondenci stwierdzali ich obecność, podając liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawierają poniższe tabele.

Tabela 6. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy uczęszczających do szkół

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech	
	liczba placówek, w których występuje (liczba ujawnionych przypadków)	nie występuje
sięganie po alkohol	6	1
sięganie po narkotyki	0	2
palenie papierosów	51	1
ucieczki z domu	0	3
Kradzieże	0	3
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	0	3
Autoagresja	2	2
przestępczość ujawniona	0	3
niszczenie mienia szkolnego	0	3
udział w grupach negatywnych	0	3
problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego	2	1
przemoc w rodzinie	1	2
zaniedbanie przez dom	0	2
wykorzystywanie seksualne	0	3

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli: sięganie przez uczniów po papierosy sięganie po alkohol, autoagresję, przemoc w rodzinie oraz problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego.

Obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców

Ankietowani identyfikowali również obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców. Najczęściej podkreślali potrzebę wnikliwego sprawdzenia czy uczniowie mają zapewnione w szkołach wystarczające warunki do nauki. Czy rodzice mają wystarczające środki finansowe? Czy rodzice mają wiedzę o możliwościach wsparcia przez GOPS? Zwrócili również uwagę na bezpieczeństwo dzieci i młodzieży. W tym kontekście zwracali uwagę na konieczność diagnozowania zapotrzebowania rodziców na temat uzależnienia od internetu oraz umiejętności wyrażania emocji.

Działania profilaktyczne podejmowane w szkołach

W placówkach oświatowo-wychowawczych podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Wśród nich realizowane są programy promujące zdrowie i bezpieczeństwo, pomoc psychologa, pedagoga, logopedy. Dalej wymieniane są kampanie profilaktyczne, przedstawienia o tematyce profilaktycznej. Prowadzone są pogadanki, spotkania z przedstawicielami Policji i specjalistami spoza placówki. Realizowane są szkolne programy profilaktyczne. Prowadzone są rozmowy kierowane, pogadanki z rodzicami na tematy związane z wychowaniem. Organizowane są warsztaty dla rodziców oraz prowadzony jest program pn.: Apteczka pierwszej pomocy Emocjonalnej dla dzieci. Wymieniane są również warsztaty z zakresu Pozytywnej dyscypliny.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby przeprowadzić w szkołach, badani wskazywali głównie na potrzebę stworzenia programu naprawczego w kierunku eliminowania uzależnień od internetu i korzystania z urządzeń. Wśród działań koniecznych do przeprowadzenia profilaktycznie wymienione są spektakle profilaktyczne na terenie szkół, koncerty profilaktyczne np. „Orkiestra Dni Naszych”. Dodatkowo wymienione jest oczekiwanie do kontynuacji dotychczasowych działań.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

W opinii przedstawicieli ankietowanych placówek, współpraca nauczycieli z rodzicami jest zadowalająca. W jej ramach rodzice uczestniczą w uroczystościach szkolnych, prezentacjach i warsztatach, odbywają się spotkania ogólnoszkolne, odbywają się spotkania ze specjalistami spoza placówki, prowadzone są rozmowy i konsultacje oraz utrzymywany jest indywidualny kontakt z rodzicami. Współpraca ta dotyczy rozwiązywania problemów wychowawczych, a także udziału rodziców w organizowaniu imprez i uroczystości.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Przedstawiciele badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów, z którymi szkoły utrzymywały kontakt zaliczono: Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Stoku Lackim, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśniewie, Urząd Gminy w Wiśniewie, Komenda Policji w Siedlcach, Gminny Ośrodek Kultury w Wiśniewie, Parafie na terenie Gminy Wiśniew, Straż Pożarna, Sąd Rodzinny dla Nieletnich, Stowarzyszenie „Tutaj i Teraz z Siedlec”, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siedlcach.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do aktywnych form spędzania czasu, rozwijanie zainteresowań uczniów – sportowych i artystycznych, ankietowani wpisali też potrzebę rozwijania różnorodnych zainteresowań. W odpowiedziach wymieniona jest również potrzeba stałej współpracy z psychologiem szkolnym.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

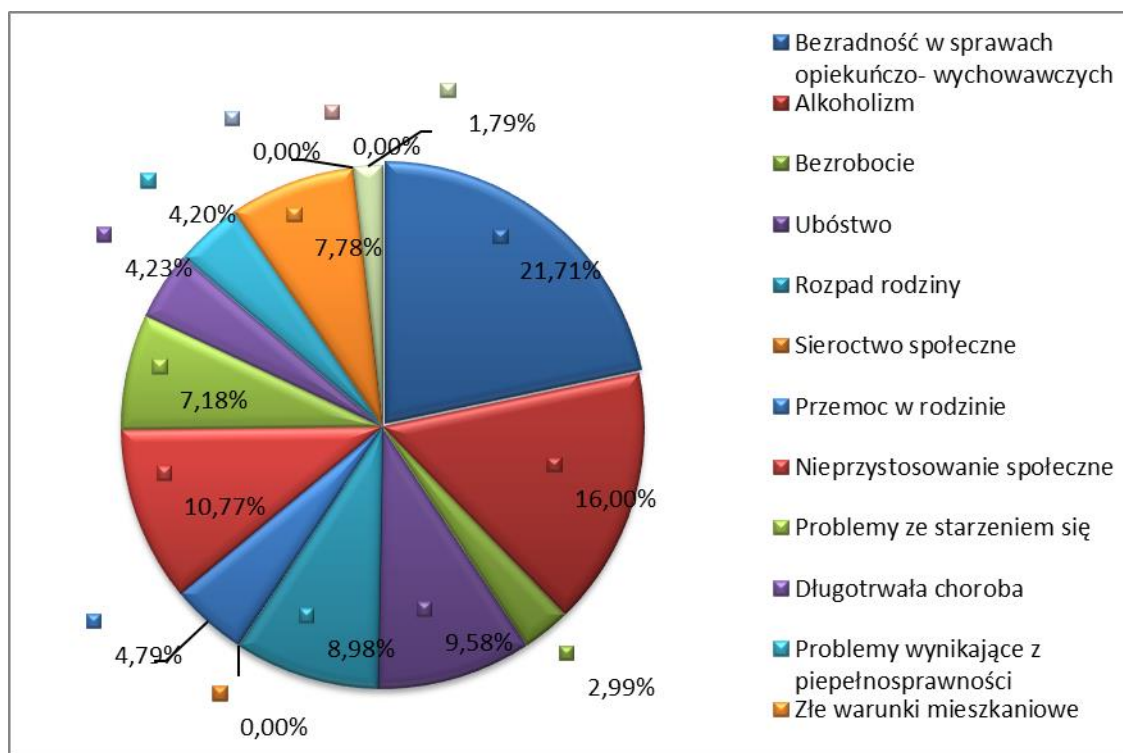
W możliwościach, w których szkoła może przyczynić się do poprawienia sytuacji dzieci i młodzieży z terenu gminy Wiśniew pedagodzy wymieniali kontynuację działań wychowawczo – profilaktycznych, czuwając nad potrzebami uczniów. Organizacja czasu wolnego uczniów przy wsparciu Urzędu Gminy w Wiśniewie. Potrzebna jest też według osób ankietowanych organizacja zajęć profilaktycznych z psychologiem. Zapewnienie dostępu do dodatkowych zajęć rozwijających kompetencje uczniów.

4.4. SYTUACJA RODZINY I DZIECKA W ŚRODOWISKU LOKALNYM

Analiza sytuacji rodziny i dziecka w środowisku lokalnym została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych między innymi wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. wójta, radnych, sołtysów, pomocy społecznej, pracowników Urzędu Gminy, członków Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, Kościoła, seniorzy, rodziny będące w asystenturze rodziny oraz osoby biorące udział w Projekcie Czas Seniora) oraz mieszkańców gminy. W ramach badania opinii publicznej rozdano 180 ankiet. Do analizy przedłożono w sumie 78 wypełnione anonimowo ankiety, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji rodziny i dziecka w gminie. Ze względów formalnych odrzuconych zostało 14 ankiet, m.in. ze względu na niedokończone wypełnianie. W sumie do policzenia opinii i oszacowania potrzeb, widzianych oczami mieszkańców zostało wykorzystanych 64 ankiety.

W pierwszej kolejności poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą rodziny mieszkające w gminie. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające rodziny mieszkające w gminie

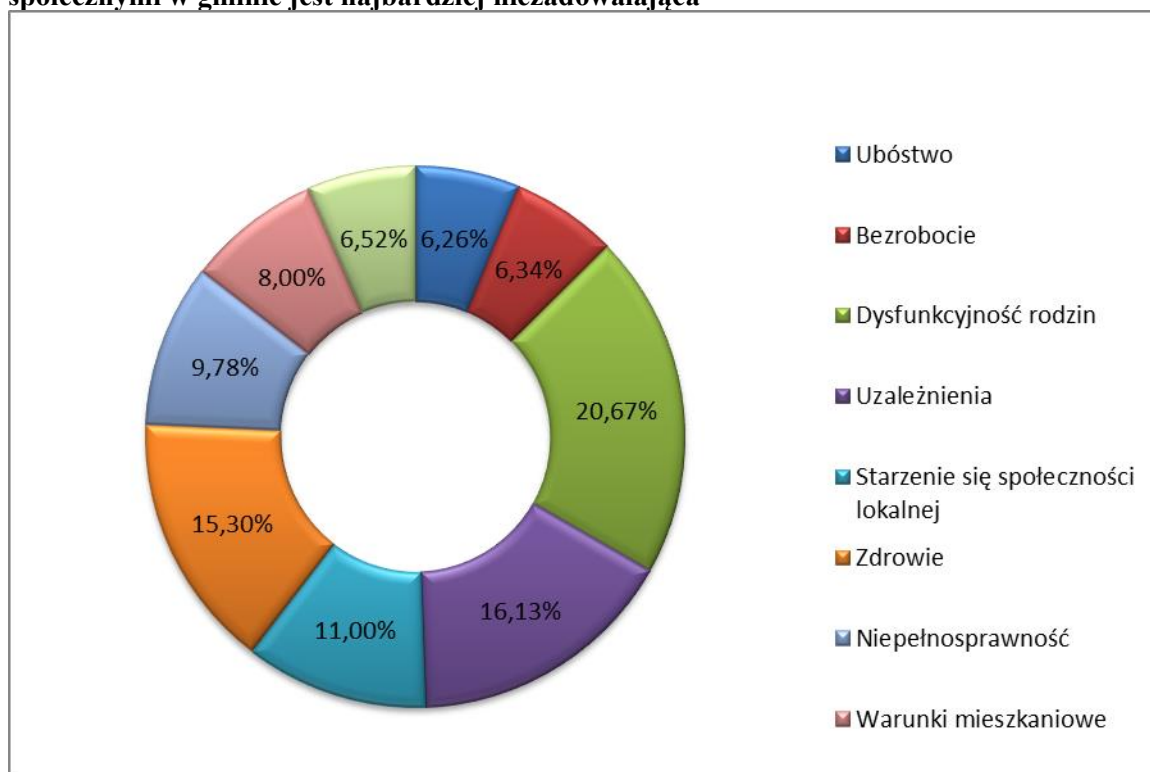

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do najpoważniejszych problemów, które najczęściej dotyczą rodziny mieszkające w gminie, respondenci zaliczyli bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (22,00%), alkoholizm (16,00%), w dalszej kolejności wskazali na bezrobocie (2,99%) oraz ubóstwo (9,58%). Zwrócili również uwagę na występujący coraz częściej rozpad rodziny (8,98%). Nieco wyżej zostało oszacowane (10,77%) problemy związane ze starzeniem się (7,18%), problemy wynikające z niepełnosprawności (4,20%) oraz złe warunki mieszkaniowe (7,78%). Przemoc (4,79%), zdaniem respondentów na terenie gminy Wiśniew w latach obowiązywania programu nie występuje w problemem sieroctwa społecznego. Nikt z ankietowanych nie zaznaczył narkomanii ani przestępczości.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowalająca w takich obszarach, jak: dysfunkcyjność rodzin (20,67%), uzależnienia (16,13%) i zdrowie (15,30%) ubóstwo (6,26%) starzenie się (11,00%), W dalszej kolejności wymieniono bezrobocie (6,34%), niepełnosprawność (9,78%) i warunki mieszkaniowe (8,00%) oraz inne (6,52%).

Czynniki, które ograniczają możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży w gminie

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie czynników, które ograniczają możliwości prawidłowego funkcjonowania dzieci i młodzieży w gminie. W odpowiedziach ankietowani najczęściej wspominali o uzależnieniach, braku zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży, tj. nieprawidłowe relacje z dzieckiem i rozpad rodziny, niedostosowanie społeczne. Ankietowani często wymieniali zbyt częste korzystanie z telefonów i tabletów. Wskazali też na brak dostępnych placów zabaw jak i brak dogodnych połączeń komunikacyjnych. Wskazana w ankietach też jest kwestia funduszy w wysokości wystraszającej na zorganizowanie zajęć pozalekcyjnych. W odpowiedziach ankietowanych jest też wymieniony brak ośrodka wsparcia dziennego rodzinom z dziećmi niepełnosprawnymi. Wskazana jest też kwestia rozmów jako niezbędnych do budowania relacji rodzic – dziecko, stosowanie zakazów oraz nakazów zamiast dialogu, spędzanie przez rodziców z dziećmi mało efektywnego „czynnego czasu”, wymieniona jest również przemoc w rodzinie.

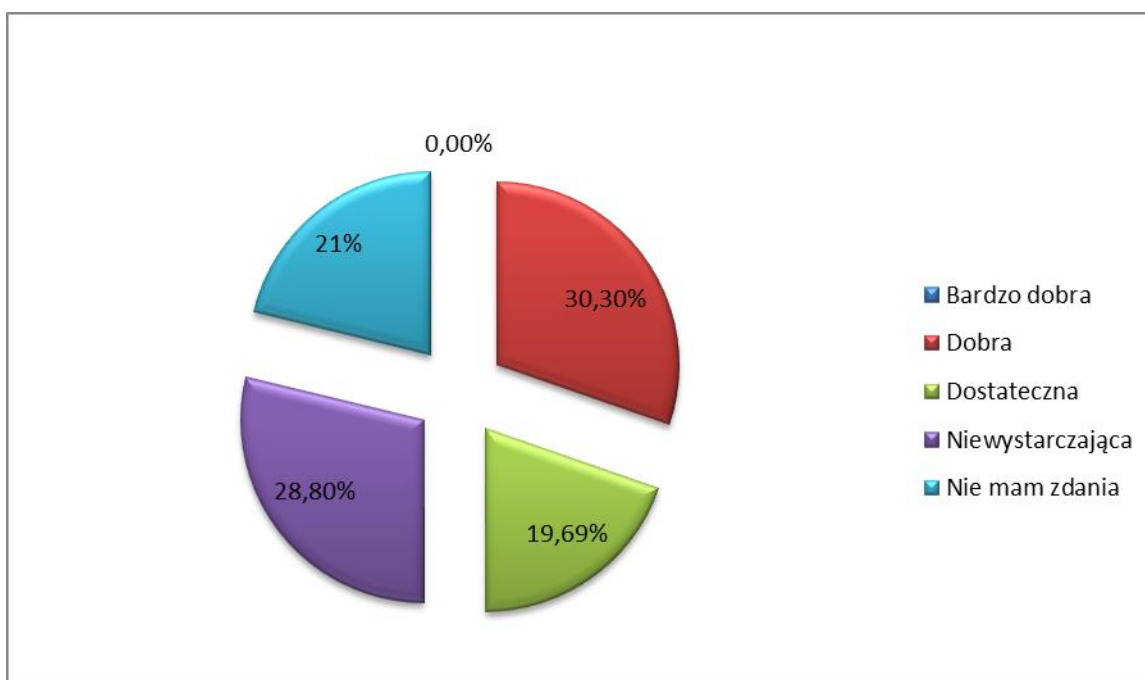
Najważniejsze problemy związane z dziećmi i młodzieżą w gminie

W odpowiedzi na następne pytanie, ankietowani zidentyfikowali problemy, z jakimi zmagają się dzieci i młodzież w gminie. Za najważniejszy z nich uznali uzależnienie od multimediiów, używki oraz brak odpowiedniej troski ze strony rodziców. Zwrócono również uwagę na brak zagospodarowania czasu wolnego dzieci oraz niewystarczającą zdaniem respondentów wydarzeń kulturalnych, brak lub też niewystarczające możliwości rozwijania zainteresowań np., sport, artystyczne. Kolejne zagadnienie wskazane w ankietach to: niedostępni emocjonalnie rodzice, brak konsekwencji w zasadach stosowanych przez dorosłych wobec dzieci. Wskazane są też problemy w relacjach z rówieśnikami

Problemy te, zdaniem respondentów, przyczyniają się do spadającej motywacji dzieci i młodzieży do nauki, trudności edukacyjne i wychowawcze, słabe uspołecznienie, brak integracji wśród młodzieży oraz brak poczucia odpowiedzialności za własne czyny.

Niejako w uzupełnieniu odpowiedzi na pytania o czynniki, które ograniczają prawidłowy rozwój osób w wieku przedprodukcyjnym, oraz o problemy, które występują wśród nich najczęściej, ankietowani wyrazili opinie na temat organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie. Otrzymane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Jaka jest organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie?

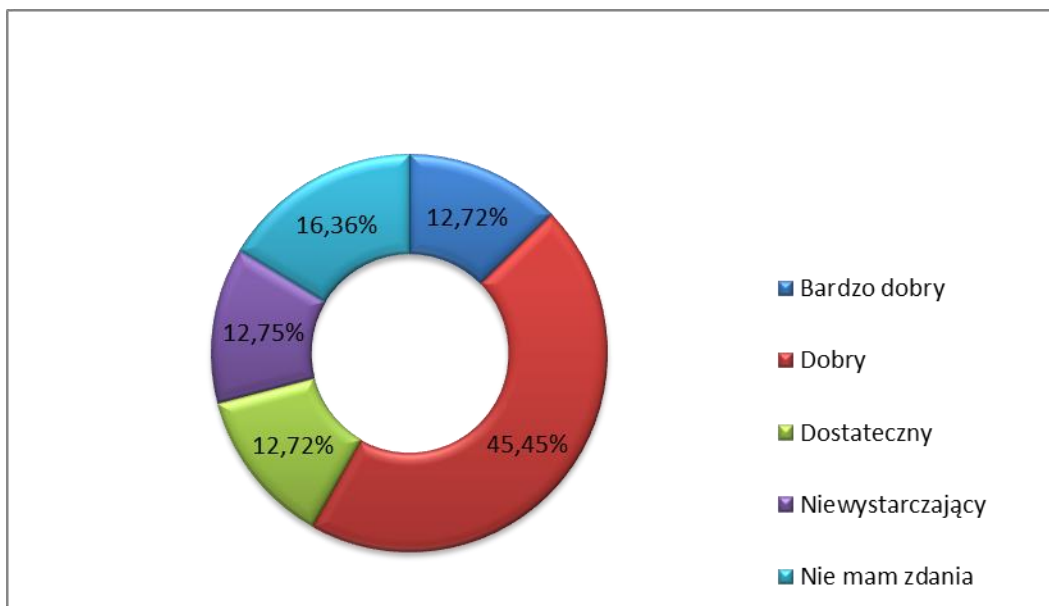

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najlichniesza grupa respondentów, (30,30%), dobrze oceniła organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie,. Jednocześnie (19,69%) oceniło ją dostatecznie oraz, natomiast (21,00%) nie miało zdania na ten temat. Za niewystarczającą organizację czasu organizowanego dla dzieci i młodzieży uznało (28,80%) respondentów.

Odpowiadając na następne pytania przedstawiciele środowiska lokalnego wyrazili opinie odnośnie dostępności placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, wsparcia dziennego i obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie. Wskazali również deficyty w tym zakresie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

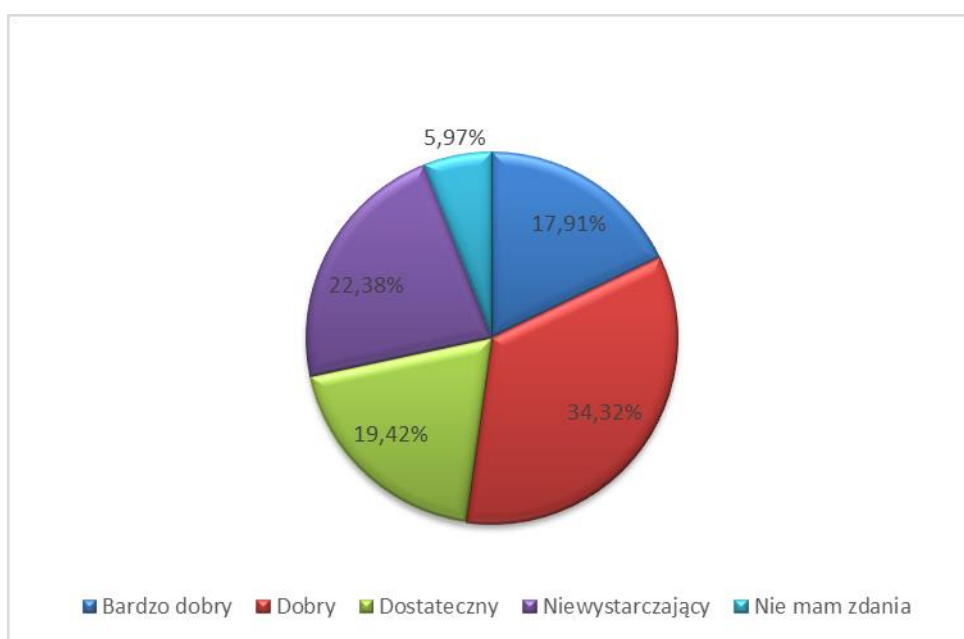
Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych respondentów oceniła poziom dostępu do placówek oświatowo-wychowawczych jako dobry lub bardzo dobry (58,17%). Za dostateczny uznało go (12,72 %), natomiast za niewystarczający (12,75%) ankietowanych. Z odpowiedzi wynika, iż (16,36 %,) nie miało zdania na ten temat.

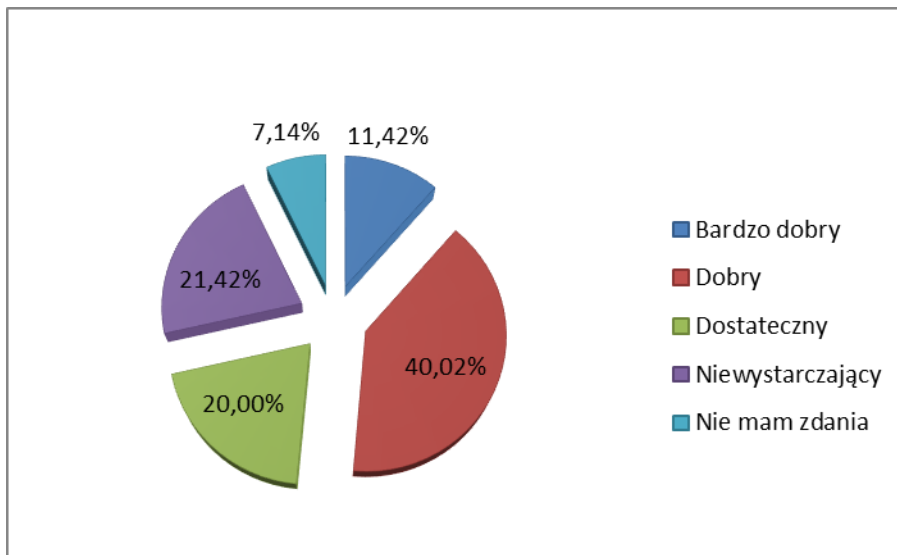
Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Dostępność placówek kulturalnych w gminie została gorzej oceniona niż dostępność placówek oświatowo-wychowawczych. Za dobrą lub bardzo dobrą uznało ją w sumie (52,23%) badanych, za dostateczną (19,42%), a negatywną opinię w tej sprawie miało (22,38 %) respondentów. Zdania na ten temat nie miało (5,97 %) ankietowanych.

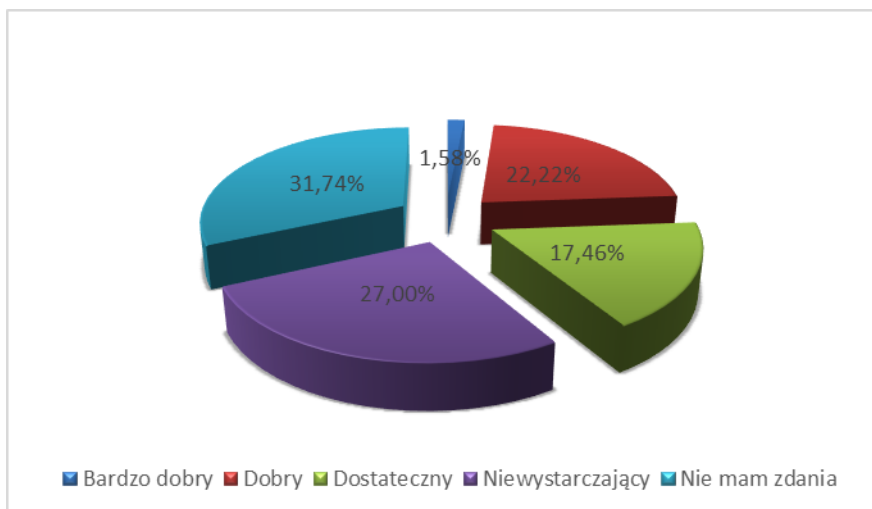
Wykres 6. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Lepiej oceniono dostępność obiektów sportowo-rekreacyjnych. Za dobrą i bardzo dobrą uznało ją (51,42%) ankietowanych. 20,00% za dostateczną. Negatywną opinię w tej sprawie przedstawiło (21,42%) ankietowanych, a zdania nie miało (7,14%).

Wykres 7. Jaki jest dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży?

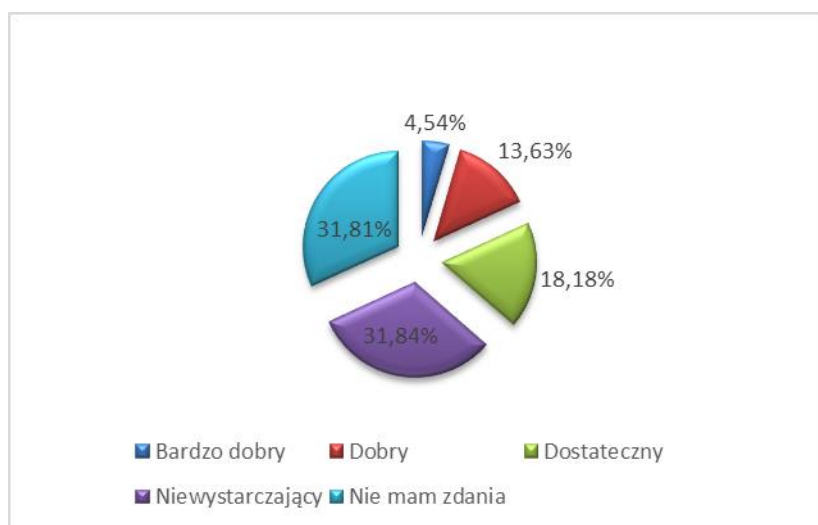
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Łącznie (23,80%) respondentów stwierdziło, że dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie jest dobry lub bardzo dobry, natomiast jako dostateczny oceniło go (17,46%). Jednocześnie (27,00%) badanych uznało go za niewystarczający, a nie miało zdania (31,74 %) ankietowanych.

Wskazując placówki oświatowo-wychowawcze oraz kulturalne, których w gminie brakuje, bądź do których dostęp jest ograniczony, badani wymieniali najczęściej boiska, orliki, siłownie na wolnym powietrzu, tudzież siłownia ogólnodostępna dla młodzieży, brak miejsc na spotkania młodzieży, dziennego domu opieki, w pełni wyposażone świetlice środowiskowe i koła zainteresowań, ankietowani stwierdzili także niewystarczającą liczbę przedszkoli i żłobków. Wymienione są zajęcia dodatkowe w mniejszych miejscowościach w godz. popołudniowych, zajęcia TUS. W przypadku infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani dostrzegli deficyty wśród takich obiektów jak ścieżki rowerowe, basen, kino, świetlica socjoterapeutyczna oraz według ankietowanych brakuje placu zabaw w miejscowości Borki Kosiorki.

W kolejnych pytaniach poproszono ankietowanych o ocenę dostępności wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi oraz opinię na temat prowadzonych w gminie działań wychowawczych, profilaktycznych i edukacyjnych, których adresatami są rodziny i dzieci.

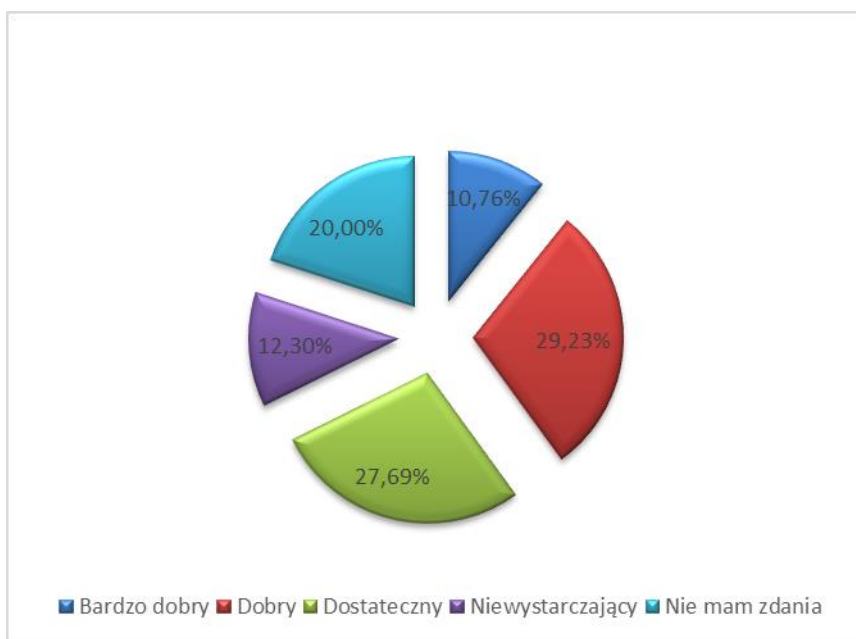
Wykres 8. Jaki jest dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Największa liczba osób biorących udział w badaniu ankietowym (31,81%) zaznaczyła opcję, nie mam zdania w kwestii dostępu do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi. Za niewystarczający uznało go (31,84%) ankietowanych, a za dostateczny (18,18%). Za dobrą i bardzo dobrą łącznie uznało (18,17%).

Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania wychowawcze, profilaktyczne i edukacyjne adresowane do rodzin i dzieci?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Realizowane w gminie działania wychowawcze, profilaktyczne i edukacyjne, których adresatami są rodziny i dzieci bardzo dobrze oceniło (10,76%) ankietowanych. Dobrze działania realizowane w gminie oceniło (29,23%) ankietowanych. Dostatecznie oceniło (27,96%). Negatywną opinię w tej sprawie przedstawiło (12,30%) ankietowanych, a (20,00%) nie miało zdania w zakresie realizowanych działań edukacyjnych i profilaktycznych adresowanych do rodzin z dziećmi..

Co zrobić, by poprawić sytuację rodzin, dzieci i młodzieży w gminie?

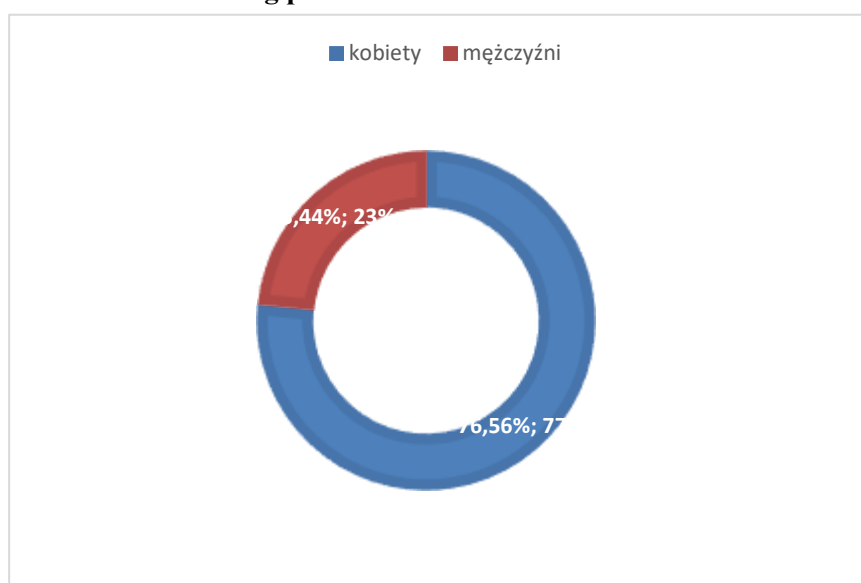
W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji rodzin oraz dzieci i młodzieży. Odpowiadając na nie, badani szczególną uwagę zwrócili na potrzebę organizowania dzieciom i młodzieży, na szerszą skalę niż dotychczas, alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych w godzinach popołudniowych, najlepiej w miejscowości zamieszkania, tworzenie nowych żłobków i przedszkoli. Zwiększenie częstotliwości komunikacji publicznej. Ankietowani wymieniają większą

dostępność zajęć rehabilitacyjnych dla dzieci niepełnosprawnych, imprezy integracyjne dla rodzin. Zdaniem ankietowanych potrzebna jest też świetlica socjoterapeutyczna. Ankietowani podkreślali również konieczność zwiększenia działań pomocowych/finansowych oraz konieczność pomocy żywnościowej skierowanej do rodzin. Wspomniana też jest konieczność pracy socjalnej, terapii dla osób borykających się z uzależnieniem. Pytania otwarte zależnie od wieku i sytuacji socjoekonomicznej danej osoby ukazało różnych szereg potrzeb respondentów zauważalnych w środowisku. Niemniej jednak wiele z ankiet w tym punkcie pozostało bez odpowiedzi.

Instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w przyczynić się do zniwelowania problemów rodzin i dzieci

W jednym z ostatnich pytań otwartych poproszono ankietowanych o podanie instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania problemów rodzin i dzieci. Wśród nich badani najczęściej wskazywali: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Kultury, placówki oświatowo-wychowawcze, Urząd Gminy, Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, parafie, świetlice wiejskie oraz organizacje pozarządowe, które działają na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży. W tym wypadku wiele było ankiet bez wpisanego zdania.

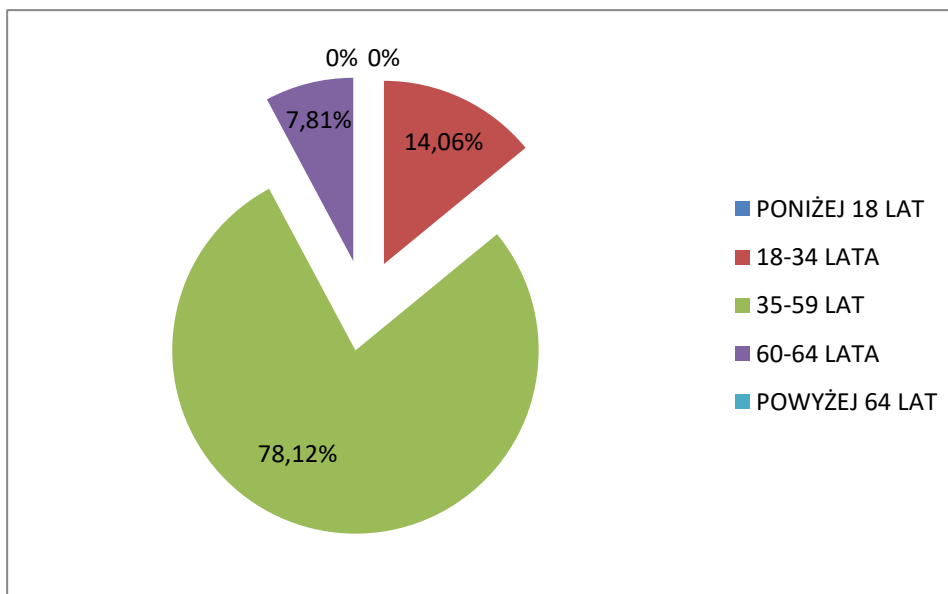
Wykres 10. Ankietowi według płci.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W większości ankietę wypełniały kobiety (76,56%), natomiast wskaźnik mężczyzn którzy wypełnili kwestionariusz ankiety wyniósł (23,43%).

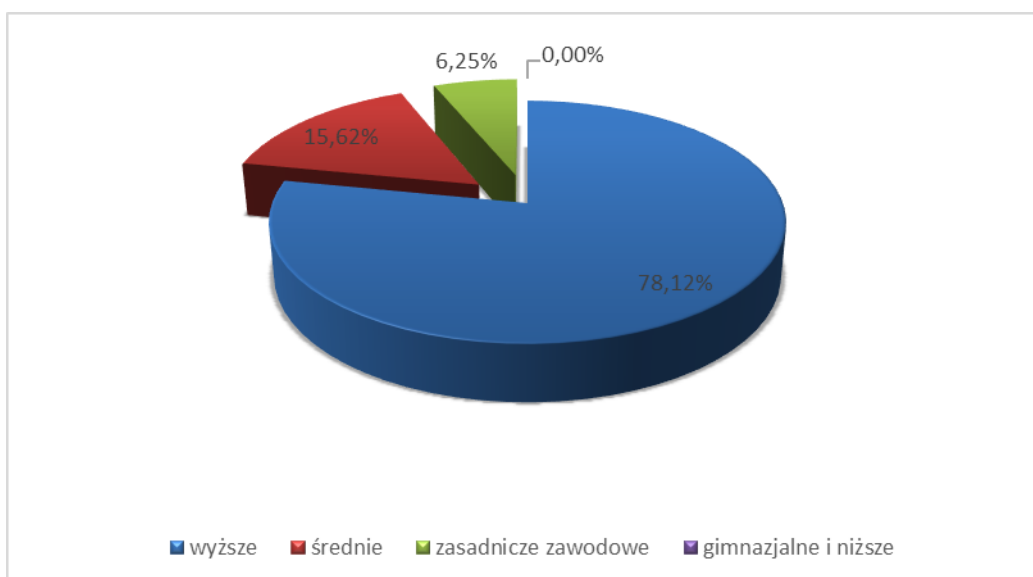
Wykres 11. Wiek ankietowanych

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość wypełnionych ankiet była przez osoby w wieku produkcyjnym (78,12%). Następnie osoby w wieku 18-34 lata (14,06%). Grupa powyżej 60 lat do 64 (7,81%). Poniżej 18 roku życia i powyżej 65 lat nikt nie wypełnił ankiety.

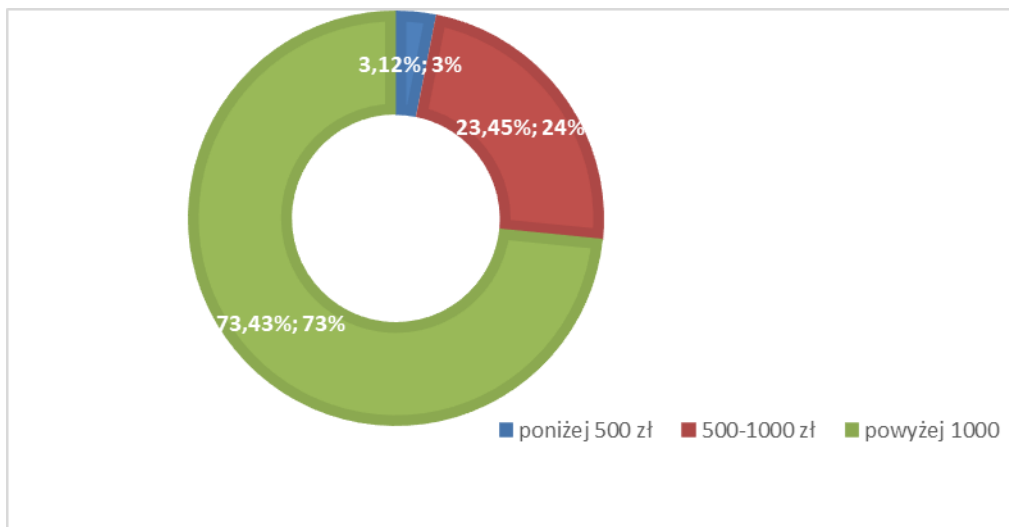
Wykres 12. Wykształcenie

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej respondentów wypełniało ankiety z wykształceniem wyższym (78,12%), dalej średnie (15,62%), natomiast z zasadniczym zawodowym wypełniło (6,25%) respondentów.

Wykres 13 Dochody netto na 1 osobę w rodzinie.

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej ankietowanych którzy odpowiadali na pytania zaznaczyło dochód brutto na 1 osobę w rodzinie powyżej 1000 zł (73,43%), natomiast z zarobkami od 500 zł do 1000 zł wypowiedziało się (23,45%), dochody poniżej 500 zł na osobę zaznaczyło (3,12%) ankietowanych.

4.5. POMOC SPOŁECZNA RODZINIE I DZIECKU

Pomoc społeczną rodzinie i dziecku w gminie świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśniewie. Jednostka ta realizuje zadania wynikające m.in. z takich aktów prawnych, jak: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach rodzinnych oraz ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Głównym celem pomocy społecznej jest wspieranie osób potrzebujących w ich wysiłkach zamierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb bytowych i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz podejmowanie działań zmierzających do ich życiowego usamodzielnienia.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez GOPS na pomoc społeczną w gminie w latach 2020-2022.

Tabela 7. Całkowita wielkość wydatków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiśniewie w latach 2020-2022.

Nazwa zadania	Wydatki poniesione z budżetu gminy		Wydatki poniesione z budżetu wojewody (dofinansowanie zadań własnych gmin)		Wydatki poniesione z budżetu wojewody (zadania zlecone)		Ogółem	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Ośrodek pomocy społecznej	431 739,19	526 631,86	106 366,51	9 6476,00	0	0	538 105,70	623 107,86
Dom pomocy społecznej	39 909,60	45 311,60	0	0	0	0	39 909,60	45 311,00
Zasilki i pomoc w naturze (celowe i okresowe)	43 977,00	28 033,70	8 000,00	7 000,00	0	0	51 977,00	35 033,70
Zasilki stałe	3 049,93	0	38 927,00	6 742,14	0	0	42 876,93	67 472,14
Dodatki mieszkaniowe	0	0	0	0	0	0	0	0
Usługi opiekuńcze	59 478,85	63 319,27	0	0	0	0	59 478,85	63 319,27

Specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	52 800,00	85 600,00	52 800,00	85 600,00
Dożywianie	20 000,00	20 750,00	75 000,00	83 000,00	0	0	95 000,00	103 750,00
Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz niektóre świadczenia rodzinne	836,09	129,42	3 600,00	5 925,08	28 678,78	33 750,96	33 114,87	39 805,46
Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	0	0	0	0	2510 851,08	2 614 529,20	2 510 851,08	2 614 529,20
Świadczenia wychowawcze	0	0			6 733 201,00	2 766 951,00	6 733 201,00	2 766 951,00
Ogółem	598 990,66	684 175,85	231 893,51	259 873,22	9 325 530,86	5 500 831,00	10 157 315,03	6 444 879,63

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiśniewie.

Analizując powyższe dane zauważyć można, że w latach 2020-2022 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy wahała się. W podsumowaniu ogólnym zauważyć można tendencję wzrostową wydatkowanych środków. Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na wykonanie zadań zleconych. W ich ramach największe sumy przeznaczono na realizację świadczeń wychowawczych. Zdecydowanie mniej środków wydatkowano natomiast na realizację zadań

własnych. Wśród nich przeważały środki przyznawane na zasiłki stałe, zasiłki celowe i w naturze, posiłek (w tym dożywianie dzieci) oraz zasiłki okresowe.

Tabela 8. Liczba rodzin objętych współpracą z asystentem rodziny

Lata	Liczba rodzin
2020	13
2021	12
2022	12

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiśniewie.

Wśród liczby wymienionych środowisk znajdowały się rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny stale na przestrzeni realizacji Programu oraz rodziny nowe, z którymi współpraca została rozpoczęta podczas jego trwania. Dane ujęte w tabeli nr 8. prezentują również liczbę rodzin, objętych pracą asystenta rodziny, z dziećmi do 18 roku życia.

Tabela 9. Liczba rodzin z dziećmi do 18 roku życia korzystających z pomocy społecznej

Lata	Liczba rodzin
2020	123
2021	117
2022	108

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiśniewie.

Dane zamieszczone powyżej ukazują liczbę rodzin objętych współpracą z pracownikiem socjalnym, w których są dzieci i młodzież do 18 roku życia. Zauważyć można, że rodziny z małoletnimi dziećmi stanowią znaczny odsetek wszystkich rodzin korzystających z pomocy.

Tabela 10. Liczba zawartych kontraktów socjalnych

Lata	Liczba rodzin
2020	4
2021	3
2022	5

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiśniewie.

Jak wynika z powyższej tabeli współpraca z rodzinami oparta na kontrakcie socjalnym jest nadal rzadko stosowaną metodą, co sugeruje znaczny spadek ich liczby w kolejnych latach realizacji Programu Wspierania Rodziny w Gminie Wiśniew.

Tabela 11. Liczba dzieci korzystających z dożywiania

Lata	Liczba dzieci
2020	90
2021	65
2022	65

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiśniewie.

Analizując powyższą tabelę zauważyć można tendencję spadkową liczbę dzieci, która obejmowana była dożywianiem w szkołach w powyżej wymienionych latach.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby rodzin i przebywających w nich osób, objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2020-2022.

Tabela 12. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2020-2022.

Wyszczególnienie	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie			Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	187	155	155	96	92	92	317	295	295
w tym świadczenia pieniężne	88	85	85	83	85	85	279	268	268
w tym świadczenia niepieniężne	104	75	75	55	43	43	245	191	191
Świadczenia przyznawane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	4	4	4	4	4	4	20	20	20
Świadczenia przyznawane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	185	153	153	94	90	90	308	286	286
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem	x	x	x	149	149	149	356	328	328
w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	x	x	x	54	65	65	91	124	124

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiśniewie.

Analizując powyższe dane zauważyć można tendencję malejącą liczby rodzin, które objęte są pomocą społeczną finansową. Zauważyć natomiast można znaczny wzrost rodzin objętych wyłącznie pracą socjalną. Analizując powyższe dane, można wysunąć wniosek, że

sytuacja finansowa mieszkańców stopniowo ulega poprawie, a pojawiają się problemy wymagające wsparcia w postaci pracy socjalnej.

Tabela 13. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2020-2022.

typy rodzin		liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
		2020	2021	2022	2020	2021	2022
rodziny ogółem		150	157	166	408	419	454
o osób:	1	67	58	70	67	58	70
	2	16	39	22	32	78	44
	3	15	13	16	45	39	48
	4	22	22	20	88	88	80
	5	16	13	23	80	65	115
	6 i więcej	14	12	15	96	91	97
w tym: rodziny z dziećmi ogółem		59	60	74	272	284	340
o dzieci:	1	10	10	13	33	37	43
	2	24	20	30	94	80	121
	3	15	14	19	76	75	96
	4	7	13	8	43	65	47
	5	0	0	2	0	0	15
	6	2	2	2	16	18	18
	7 i więcej	1	1	0	10	9	0
rodziny niepełne ogółem		14	10	6	56	39	23
o dzieci:	1	2	2	1	6	6	2
	2	7	4	2	24	13	6
	3	3	3	2	12	14	10
	4 i więcej	2	1	1	14	6	5
rodziny emerytów i rencistów ogółem		24	41	12	31	61	19
o osób:	1	20	27	7	20	27	7
	2	2	9	3	4	18	6
	3	1	4	2	3	12	6
	4 i więcej	1	1	0	4	4	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiśniewie.

Analiza struktury rodzin objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2020 - 2022, wykazała, iż najliczniejszą grupę stanowiły: rodziny z dziećmi (w 2020 r.- 272 osoby, w 2021r.- 284 osoby, w 2022 r. – 340 osób łącznie), do najbardziej licznych rodzin należały rodziny liczące 6 i więcej osób (w 2020 r. – 96 osób, w 2018 r. – 91 osób, w 2019 r. - 97,). Rodziny dwuosobowe liczyły w 2020 roku 32 osoby, w 2021 roku 78 osób oraz w 2022 roku 44 osoby. Rodziny trzyosobowe liczyły w 2020 roku 45 osób, w 2021 roku 39 osób, w 2022 roku 48 osoby. Rodziny czterosobowe w 2020 roku liczyły 88 osób, w 2021 roku 88,

w 2022 roku 80 osób,) oraz pięcioosobowe w 2020 roku 80, w 2021 roku 65, w 2022 roku 115 osoby.

Odmienne wyglądała struktura beneficjentów biorąc pod uwagę poszczególne rodziny. W przypadku rodzin z dziećmi największe grupy w latach mające dwoje dzieci (2020 r.- 24 , w 2021 r.- 20, w 2022 r.- 30) oraz w latach 2020- 2021 rodziny mające jedno dziecko (2020 r. – 10, 2021 r. – 10, 2022 r. -13). Jeśli chodzi o rodziny niepełne, to w 2020 roku najliczniejsze były rodziny posiadające dwoje dzieci (w 2020 r. 7 rodzin), a w latach kolejnych zmniejszyła się liczba do 2021- 4, 2022 - 2.

Z kolei w odniesieniu do rodzin emerytów i rencistów największą grupę beneficjentów w latach 2020-2022 stanowiły osoby samotne (w 2020 r. – 20, w 2021 r. – 27, w 2022 r. – 7 osoby).

Najliczniej reprezentowane grupy wśród osób i rodzin objętych wsparciem przez GOPS stanowiły w latach 2020 – 2022 charakteryzujące się niskim poziomem dochodów osoby i rodziny ubogie. Pochodzące z tych ostatnich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2020-2022 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Najczęstsze powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2020-2022.

powód przyznania pomocy	liczba rodzin		
	2020	2021	2022
Ubóstwo	34	34	37
Sieroctwo	6	5	6
Bezdomność	2	1	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	30	28	28
W tym, potrzeba ochrony wielodzietności	28	26	27
Bezrobocie	27	21	13
Niepełnosprawność	24	42	32
Długotrwała lub ciężka choroba	40	51	35
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	45	45	33
Alkoholizm	16	30	10
Przemoc w rodzinie	0	1	1
Narkomania	1	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po wyjściu z ZK	0	0	2

Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy (art.7.pkt.11)	0	0	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	10
Zdarzenie losowe	1	3	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiśniewie.

Analizując przyczyny przyznawania świadczeń z pomocy społecznej analogicznie do lat ubiegłych trudności bytowe i socjalne pozostają w podobnych właściwościach w latach 2020-2022 należy stwierdzić, iż głównymi powodami przyznawania pomocy były niski status materialny beneficjentów, bezradność opiekuńczo-wychowawcza. Warto też zwrócić uwagę na fakt, że do najistotniejszych przyczyn udzielania przez Ośrodek wsparcia należały potrzeba ochrony macierzyństwa, długotrwała lub ciężka choroba i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz niepełnosprawność.

Tabela 15. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2017-2019

	2020	2021	2022 r.
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	14	14	17
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	203	175	143
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	66 152 ,00 zł	64 809, 28 zł	50 627,80 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiśniewie.

Liczba mieszkańców gminy, którym w latach 2020 - 2022 przyznano świadczenie alimentacyjne była na zbliżonym poziomie. Spadek kwotowy był zauważalny jedynie w 2022 roku.

W 2020 roku było to 14 osób, w 2021 r. – 14 osób, w 2022 r. - 17 osoby. Wahaniom ulegała kwota wydatkowana na ten cel (z 66 152 ,00 zł - 2020 r. spadła do 64 809,28 zł - 2022 r. i ponownie zmalała do 50 627, 80 zł – 2022 r.). Z kolei liczba wypłacanych świadczeń zmniejszała się: w 2020 r. wynosiła 203, w 2021 r. - 175, w 2022 r. – 143.

W uzupełnieniu powyższych danych warto odnotować, że w Siedlcach funkcjonuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które jako jednostka powiatowa obejmuje zasięgiem

działania również mieszkańców gminy. Wybrane dane dotyczące działalności PCPR w odniesieniu do ludności gminy Wiśniew w latach 2020 - 2022 przedstawia natomiast poniższa tabela.

Tabela 16. Działalność PCPR w odniesieniu do ludności gminy w latach 2020-2022

	2020r.	2021 r.	2022 r.
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	0	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	2	2	2
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	1	1	1
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	2	2	2

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Siedlcach.

W latach 2020 – 2022 troje dzieci z terenu gminy było w rodzinach zastępczych. W przedstawionym w powyższej tabeli okresie dwoje dzieci usamodzielniało się. W latach 2020 – 2022 z terenu gminy Wiśniew nie było dzieci zgłoszonych do adopcji oraz żadne dziecko nie zostało adoptowane.

4.6. DZIECKO I RODZINA WSPIERANI PRZEZ PORADNIĘ PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNĄ

Dzieci i rodziny z gminy Wiśniew obejmowane są także wsparciem ze strony Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Stoku Lackim.

Wszystkie dzieci zamieszkałe na terenie gminy Wiśniew mogą korzystać ze wsparcia Powiatowej Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Stoku Lackim, w ramach którego prowadzone są zajęcia terapeutyczne oraz badania mające na celu objęcie terapią czy wydanie opinii lub orzeczenia. Poradnia nie prowadzi dokumentacji udzielonej pomocy psychologiczno- pedagogiczno- logopedycznej z podziałem na obszar poszczególnych gmin.

4.7. PRZESTĘCZOŚĆ WŚRÓD NIELETNICH

Według danych Posterunku Policji w Skórcu w 2022 roku na terenie gminy Wiśniew Komisariat Policji w Skórcu w okresie obowiązywania programu wcześniejszego tj.: 2020-2022 odnotował jedno zdarzenie dotyczące przestępczości wśród nieletnich: tj. w roku 2020, której dopuściło się dwóch nieletnich w wieku 16 lat.

4.8. KURATELA SĄDOWA

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. z 2020 poz. 167 ze zm.), kuratorzy sądowi realizują określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu.

Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do wykonywania orzeczeń w sprawach karnych w roku 2022 r. prowadził dozór kuratora sądowego nad 6 osobami w sprawach opiekuńczych dotyczących ingerencji sądu we władzę rodzicielską rodziców wobec małoletnich dzieci oraz 6 nadzorów w sprawach alkoholowych. Ponadto 2 osoby na terenie Gminy Wiśniew wykonywały karę w podmiotach w Siedlcach: MPK oraz w Domu Dziecka.

4.9. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku programu wspierania rodziny stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu wspierania rodziny oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, a jej przedmiotem stał się obszar rodziny, dziecka i młodzieży.

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
- zapobieganie dysfunkcjom rodzin - prowadzenie efektywnej pracy socjalnej	niedostateczny dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających

w obszarze wspierania rodzin, dzieci i młodzieży • systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, • wprowadzenie zasad współpracy i wymiany informacji pomiędzy GOPS a podmiotami działającymi na rzecz udzielania wsparcia rodzinom, • podnoszenie kwalifikacji pracowników świadczących pomoc na rzecz rodzin, • wprowadzenie mechanizmów identyfikowania rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi i diagnozowania sytuacji tych rodzin, • wprowadzenie standardów pracy asystenta rodziny, • realizowanie zadań asystentury rodzinnej, • bieżące analizowanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży przez pracowników socjalnych i pracowników placówek oświatowych , • koordynacja działania instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzież w gminie, • rozwijanie opieki przedszkolnej w gminie, • rozwijanie szkolnictwa podstawowego w gminie, • podejmowanie działań mających na celu podniesienie poziomu nauczania, • dostosowywanie oferty spędzania wolnego czasu do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży, • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży, • propagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży, • prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia, • prowadzenie pomocy psychologicznej dla dzieci oraz dorosłych, • prowadzenie pomocy przez specjalistę ds. przemocy w rodzinie, • prowadzenie pomocy przez terapeutę ds. uzależnień dla osób uzależnionych,	tego rodzaju wsparcia, • brak dostępu do darmowej pomocy prawnej na terenie gminy, • brak działań inicjujących powstawanie w gminie grup wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin, • brak działań służących utworzeniu na terenie gminy nowych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, • ograniczone działania mające na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców gminy,
Szanse	zagrożenia
• zmniejszająca się liczba rodzin dysfunkcyjnych w gminie, • istnienie warunków umożliwiających efektywne prowadzenie pracy socjalnej, • dostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży,	• rosnąca liczba rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego, • brak w gminie grup i ośrodków wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin, • niewystarczający dostęp do placówek

• zwiększająca skuteczność udzielanej pomocy, • koordynacja działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzież, • odpowiednia dostępność szkół podstawowych w gminie, • zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych, • zwiększająca się liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego, • istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży, • rosnąca liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży, • zwiększająca się świadomość zdrowotna mieszkańców gminy,	• wsparcia dla dzieci i młodzieży w gminie, • brak dostępu do szkół ponadpodstawowych w gminie, • niewystarczająca dostępność opieki medycznej w gminie,
--	--

Inne mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia w obszarze RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ

mocne strony	słabe strony
• dobra znajomość środowiska lokalnego, • wykwalifikowana i stabilna kadra pracowników pomocy społecznej, • prowadzenie działań socjalnych z rodziną, • dostępność informacji o formach świadczonej pomocy społecznej (na bieżąco uaktualniana strona internetowa GOPS-u www.wisniew.ops.pl), • uaktualniana, dobra strona internetowa gminy Wiśniew (www.wisniew.pl), ponadto wszystkie jednostki organizacyjne gminy, tj. szkoły, przedszkole, GOK, GOPS, posiadają własne strony internetowe – łatwy dostęp do informacji, • istnienie wydawnictwa samorządowego „Gminne Wieści”, • włączanie się mieszkańców gminy w inicjatywy społeczne i inicjowanie własnych pomysłów, • korzystne położenie w powiecie, bliskość miasta powiatowego – 12 km; dobrze rozwinięta sieć dróg komunikacji kołowej; przez teren gminy przebiega (w kierunku północ-południe) droga krajowa nr 63 Siedlce – Łuków – Lublin o znaczeniu międzyregionalnym (dł. na terenie gminy wynosi – 14,2 km., szer. 6 m., klasa techniczna IV-G). Przez teren gminy przebiega dwutorowa linia kolejowa Kunowice – Warszawa – Terespol, • dogodny dostęp uczniów do sieci placówek	• likwidacja od 01.01.2013 r. Posterunku Policji w Wiśniewie i włączenie go w struktury Komisariatu w Skórcu, • niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość kadry merytorycznej realizującej zadania z zakresu pomocy społecznej, • brak na terenie gminy specjalistycznych placówek służby zdrowia oraz opieki medycznej w szkołach, • brak na terenie gminy lokali socjalnych dla rodzin najuboższych, • brak komunikacji publicznej w wielu miejscowościach na terenie gminy, • pomimo ogłoszeń w lokalnej prasie i na stronie internetowej brak chętnych osób do pracy w charakterze wolontariuszy, • brak rodzin wspierających, • brak placówek wsparcia dziennego na terenie gminy, • niechęć osób do korzystania z poradnictwa specjalistycznego, tkwienie w uzależnieniu od pomocy społecznej, • brak dużych zakładów pracy,

oświatowych (także szkolnictwa wyższego), • duży odsetek młodzieży kontynuującej naukę w szkołach wyższych, • istnienie na terenie gminy placówki resocjalizacyjnej (Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Gostchorzy), • aktywnie działający Gminny Ośrodek Kultury (Zespół Ludowy Pieśni i Tańca im. Zbigniewa Myrchy „Wiśniewiaczy”, Kluby Seniora, Zespół „Talencik” Tworki, Zespół dziecięcy taneczny im. Zbigniewa Myrchy „Wiśniewiaczy”, zajęcia świetlicowe, muzyczne, plastyczne, recytatorskie, fotograficzne, Gminna Biblioteka Publiczna), • istnienie Centrum Integracyjno-Edukacyjnego w Radomyśli (będącego w strukturach GOK-u Wiśniew) – zajęcia świetlicowe, siłownia, pracownia komputerowa z dostępem do Internetu, sprzęt sportowy, • aktywnie działające Koła Gospodyń Wiejskich (w Starych Okninach, Śmiarach, Wólce Wisniewskiej, Mroczkach, Tworkach, Radomyśli, Borkach-Paduchach, Gostchorzy, Daćbogach i Plutach, Łupinach, Borkach Kosiorkach i Mościbrodach, Helenowie, Wiśniewie oraz Stowarzyszenie „Mazowieckie Wisienki”) pełniące rolę animatorów życia kulturalnego lokalnej społeczności, • Stowarzyszenie LGD pozyskujące fundusze z Unii Europejskiej i udostępniające je podmiotom gospodarczym. Propagowanie działań na rzecz aktywności zawodowej, kulturalnej i rozrywkowej w powiecie, jak i na terenie Gminy Wiśniew. • dobrze rozwinięta baza 3 placówek oświatowych, • łatwy dostęp do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, • zatrudnianie specjalistów (terapeutów) do świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznym, którzy na terenie gminy świadczą usługi dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi, • dobra (ściśła) współpraca specjalistów w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie, • dobra współpraca pomiędzy jednostkami organizacyjnymi gminy, jak również z kościołem, policją, służbą zdrowia, radnymi, sołtysami oraz organizacjami pozarządowymi działającymi na polu pomocy matce i dziecku oraz kuratorami zawodowymi i społecznymi	
---	--

Sądu Rejonowego w Siedlcach, • dobra współpraca z publicznymi służbami zatrudnienia w aktywizacji osób bezrobotnych (staże, prace społecznie użyteczne, prace publiczne i interwencyjne itp.), • realizacja przez gminę programów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej skierowanych do dzieci i młodzieży, jak również bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo, zagrożonych wykluczeniem społecznym, • brak na terenie gminy zjawiska narkomanii oraz bezdomności, • aktywna działalność GKRPA w Wiśniewie, m.in. prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych, gdzie przyjmuje terapeuta ds. uzależnień, specjalista ds. przemocy w rodzinie i psycholog dla dorosłych i dla dzieci, • realizowanie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, organizowanie przez GOPS w Wiśniewie (ze środków GKRPA) corocznej zabawy choinkowej dla 100 dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, • organizowanie przez GOPS w Wiśniewie corocznej akcji charytatywnej pn. „Świąteczna paczka” na rzecz dzieci pochodzących z rodzin ubogich; włączanie lokalnych przedsiębiorców i społeczności w zbiórkę artykułów spożywczych na paczki bożonarodzeniowe,	
Szanse	zagrożenia
• dające szansę na poprawę polityki społecznej na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny członkostwo Polski w Unii Europejskiej dostępność programów pomocowych finansowanych ze środków UE), • upowszechnianie idei wolontariatu i samopomocy, szczególnie wśród dzieci i młodzieży,	• brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie, • nasilające się zjawisko pokoleniowego dziedziczenia bezradności, • rosnąca liczba rodzin z problemem przemocy w rodzinie, • rosnąca skala zagrożeń dla funkcjonowania rodziny – uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, ubóstwo, przemoc, • migracja ludności – odpływ ludzi młodych, • starzenie się społeczeństwa – wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, • niski przyrost naturalny – spadek liczby urodzeń, • zmiana modelu rodziny z wielopokoleniowej na jedno, dwupokoleniową, • ograniczone możliwości podjęcia pracy ze względu na trudności z dojazdem osób mieszkujących poza Wiśniewem (nawet w dni powszednie), • nasilający się rozpad więzi społecznych i zanik

	kontroli społecznej, • łatwy dostęp do środków uzależniających (papierosy, alkohol), • występowanie wśród młodzieży uzależnienia od Internetu i hazardu,
--	--

4.10. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO W GMINIE

Zasobami wspierającymi rodzinę i dziecko, są instytucje i organizacje które działają na terenie danej gminy, bądź obejmują zasięgiem działania jej mieszkańców. W gminie Wiśniew oraz w jej sąsiedztwie funkcjonują różnorodne instytucje i organizacje mające w orbicie swoich zainteresowań rodzinę i dziecko. Ich wykaz zawiera poniżej przedstawiona tabela.

Tabela 15. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśniewie	ul. Siedlecka 13, 08-112 Wiśniew
2.	Zespół Oświatowy w Wiśniewie	ul. T. Kościuszki 54, 08-112 Wiśniew
3.	Zespół Oświatowy w Radomyśli	Radomyśl 46, 08-112 Wiśniew
4.	Zespół Oświatowy w Śmiarach	Śmiary 68, 08-112 Wiśniew
5.	Gminny Ośrodek Kultury w Wiśniewie	ul. B. Chłopskich 2, 08-112 Wiśniew
6.	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Gostchorzy	Gostchorz 41, 08-112 Wiśniew
7.	Fundacja na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Szansa”	Gostchorz, 08-112 Wiśniew
8.	Fundacja Krzysztofa Borkowskiego – Pomoc Zdolnym Dzieciom	Mościbrody, 08-112 Wiśniew
9.	Towarzystwo Społeczno-Kulturalne „Razem”	ul. B. Chłopskich 2, 08-112 Wiśniew
10.	Stowarzyszenie na rzecz Zachowania Tożsamości Kulturowej oraz Rozwoju Regionu Mazowsza i Podlasia „Tradycja – Rozwój – Przyszłość”	ul. Siedlecka 13, 08-112 Wiśniew
11.	Uczniowski Klub Sportowy w Wiśniewie	ul. T. Kościuszki 54, 08-112 Wiśniew
12.	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy w Radomyśli	Radomyśl, 08-112 Wiśniew
13.	Towarzystwo Promocji Sportu, Rekreacji i Kultury Regionalnej „Pro-Eko”	Wiśniew Kolonia 33a, 08-112 Wiśniew
14.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siedlcach	ul. Piłsudskiego 40, 08-110 Siedlce
15.	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Stoku Lackim	ul. Pałacowa 1, 08-110 Siedlce
16.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Siedlcach	ul. Pułaskiego 6, 08-110 Siedlce
17.	Miejski Ośrodek Kultury w Siedlcach	ul. Pułaskiego 6, 08-110 Siedlce
18.	Centrum Kultury i Sztuki im. Andrzeja Mereżyckiego, Scena Teatralna Miasta Siedlce	ul. B. Świrskiego 31, 08-110 Siedlce
19.	„Eskulap” Ośrodek Rehabilitacji Diennej	ul. Mylna 3, 08-110 Siedlce

20.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział w Siedlcach	ul. 3 Maja 46 A, 08-110 Siedlce
21.	Caritas Diecezji Siedleckiej	ul. B. Świrskiego 57, 08-110 Siedlce
22.	Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Rejonowy w Siedlcach	ul. 3 Maja 28, 08-110 Siedlce
23.	Stowarzyszenie Pomocy Społecznej, Rehabilitacji i Resocjalizacji im. Hansa Christiana Kofoeda	ul. Świętojańska 4, 08-110 Siedlce
24.	PCK Zarząd Rejonowy w Siedlcach	ul. J. Poniatowskiego 26, 08-110 Siedlce
25.	Stowarzyszenie Domu Dziecka Pomnika im. Dzieci Zamojszczyzny w Siedlcach	ul. Dzieci Zamojszczyzny 33/35, 08-110 Siedlce
26.	Stowarzyszenie Turystyki Wiejskiej „Bliżej Natury”	ul. Siedlecka 13, 08-112 Wiśniew
27.	Polskie Stowarzyszenie Obrony Praw Ojca	Śmiary 60, 08-112 Wiśniew
28.	Stowarzyszenie „Raj”	Radomyśl 46, 08-112 Wiśniew
29.	Stowarzyszenie LGD Ziemi Siedleckiej	Ul. Siedlecka 13, 08-112 Wiśniew

Dane Urzędu Gminy w Wiśniewie

W gminie Wiśniew funkcjonują również obiekty rekreacyjno-sportowe, z których mogą korzystać dzieci, młodzież i rodziny. Są to:

- Kompleks Boisk Sportowych ORLIK 2012 przy Zespole Oświatowym w Wiśniewie,
- boisko sportowe w miejscowości Śmiary o nawierzchni trawiastej do gry w piłkę nożną,
- boisko sportowe przy Zespole Oświatowym w Radomyśli o nawierzchni trawiastej do gry w piłkę nożną,
- boisko sportowe do siatkówki i koszykówki o nawierzchni poliuretanowej przy Zespole Oświatowym w Śmiarach,
- sale sportowe przy Zespołach Oświatowych w Wiśniewie, Śmiarach i Radomyśli.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

Cel główny, wyznaczony w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Wiśniew na lata 2023-2025 jest następujący:

Wspieranie rodzin z terenu Gminy Wiśniew poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów operacyjnych oraz działań.

Cel operacyjny 1.:

Wspomaganie rodzin w środowisku lokalnym poprzez:

- 1) **Podjęmowanie działań interdyscyplinarnych w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym oraz rozwiązywania już istniejących.**
- 2) **Wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo w celu przywrócenia prawidłowego ich funkcjonowania.**
- 3) **Podjęmowanie działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.**
- 4) **Współpraca z instytucjami na rzecz dziecka i rodziny.**

l.p.	Działania	Okres realizacji	Realizator	Wskaźniki	Źródło finansowania
1.	Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych	2023-2025 w każdym roku	Placówki oświatowe z terenu Gminy Wiśniew, Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna	Liczba prowadzonych działań, liczba uczestników	Środki własne, środki zewnętrzne
2.	Współpraca z placówkami służby zdrowia, lekarzem rodzinnym, punktem szczepień w celu zabezpieczenia potrzeb zdrowotnych dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych	2023-2025 w każdym roku	GOPS w Wiśniewie, Ośrodek Zdrowia w Wiśniewie i inne placówki służby zdrowia	Liczba dzieci lub rodzin która została objęta pomocą	Środki własne, środki zewnętrzne
3.	Współorganizowanie i współfinansowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin patologicznych, dysfunkcyjnych i ubogich	2023-2025 w każdym roku	GOPS w Wiśniewie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe	Liczba uczestników wypoczynku	Środki własne, środki zewnętrzne
4.	Realizacja procedury Niebieskiej Karty w rodzinach z dziećmi	2023-2025 w każdym roku	Zespół Interdyscyplinarny ds. przemocy w rodzinie, GOPS, placówki oświatowe, służba zdrowia	Liczba rodzin z dziećmi objętych procedurą	Środki własne

5.	Wspieranie rodzin z dziećmi z problemem alkoholowym poprzez Gminną Komisję rozwiązywania Problemów Alkoholowych - rozmowy motywujące, wnioski do Sądu Rodzinnego o przymusowe leczenie odwykowe	2023-2025 w każdym roku	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba rodzin objętych wsparciem, liczba wniosków do Sądu, liczba rozmów motywujących	Środki własne
6.	Rozpowszechnienie Programu Wspierania Rodziny w Gminie Wiśniew wśród instytucji zaangażowanych w pracę z rodzinami	2023 rok	Gmina Wiśniew, GOPS w Wiśniewie, placówki oświatowe, GOK w Wiśniewie	Liczba instytucji	Środki własne

Cel szczegółowy:

1) Wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo w celu przywrócenia prawidłowego ich funkcjonowania

l.p.	Działania	Okres realizacji	Realizator	Wskaźniki	Źródło finansowania
1.	Umożliwienie wsparcia psychologicznego i terapeutycznego na rzecz rodzin z problemami	2023-2025 w każdym roku	Gmina Wiśniew, GOPS w Wiśniewie, GKRPA	Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą psychologa, terapeutę	Środki własne i zewnętrzne
2.	Opracowanie informatora zawierającego ofertę wsparcia i pomocy dla rodzin z terenu Gminy Wiśniew i rozprowadzenie go w różnych placówkach i instytucjach	2023-2025 w każdym roku	GOPS w Wiśniewie, placówki oświatowe	Liczba rozprowadzonych ulotek	Środki własne i zewnętrzne
3.	Zamieszczenie informacji dotyczących rodzin wspierających na stronie internetowej	2023 rok	GOPS w Wiśniewie	Zamieszczona informacja	Środki własne
4.	Zapewnienie pomocy psychologicznej i pedagogicznej dla uczniów, ich rodziców	2023-2025 w każdym roku szkolnym	Dyrektorzy placówek oświatowych	Liczba godzin pracy psychologa i pedagoga w szkołach/ liczba dzieci i rodziców objętych pomocą	Środki własne, środki zewnętrzne
5.	Zapewnienie rodzinie z problemami wsparcia asystenta rodziny	2023-2025 w każdym roku	GOPS w Wiśniewie	Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny	Środki własne, środki zewnętrzne
6.	Organizacja działań podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców	2023-2025 w każdym roku	Dyrektorzy placówek oświatowych	Liczba uczestników zorganizowanych działań Liczba warsztatów lub pogadanek dla	Środki własne, środki zewnętrzne

				rodziców	
7.	Systematyczne doskonalenie umiejętności zawodowych pracowników socjalnych, asystentów rodziny i innych osób pracujących z rodziną	2023-2025 w każdym roku	GOPS w Wiśniewie	Liczba odbytych szkoleń/liczba osób pracujących z rodziną uczestniczących w szkoleniach	Środki własne, środki zewnętrzne

Cel szczegółowy:

2) Podejmowanie działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży

l.p.	Działania	Okres realizacji	Realizator	Wskaźniki	Źródło finansowania
1.	Profilaktyka, edukacja i wczesna interwencja w rodzinach zagrożonych uzależnieniami oraz w szkołach- pogadanki i warsztaty profilaktyczne dla dzieci i młodzieży	2023-2025 w każdym roku	Gmina Wiśniew, GOPS w Wiśniewie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Dyrektorzy placówek oświatowych	Liczba działań/liczba dzieci uczestniczących	Środki własne, środki zewnętrzne
2.	Kształtowanie właściwych form spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież i całe rodziny	2023-2025 w każdym roku	placówki oświatowe, Parafie, Policja	Liczba działań	Środki własne, środki zewnętrzne
3.	Propagowanie profilaktyki uzależnień poprzez zakup ulotek, plakatów, filmów profilaktycznych dla szkół	2023-2025 w każdym roku	GOPS w Wiśniewie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe	Liczba ulotek plakatów, filmów	Środki własne i zewnętrzne
4.	Propagowanie profilaktyki uzależnień poprzez organizowanie konkursów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży szkolnej	2023-2025 w każdym roku	placówki oświatowe, Gminny Ośrodek Kultury	Liczba konkursów/ liczba dzieci biorących udział w konkursach	Środki własne i zewnętrzne

Cel szczegółowy:

3) Współpraca z instytucjami na rzecz dziecka i rodziny

l.p.	Działania	Okres realizacji	Realizator	Wskaźniki	Źródło finansowania
	Edukacja osób pracujących z rodzinami w zakresie metod działań	2023-2025 w każdym roku	GOPS w Wiśniewie,	Liczba działań	Środki własne, środki zewnętrzne

1.	interdyscyplinarnych	roku	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Dyrektorzy placówek oświatowych		
2.	Umożliwienie rodzinom z Gminy Wiśniew dostępu do materiałów edukacyjnych w zakresie prawidłowego funkcjonowania rodzin, rozwoju dzieci, zagrożeń i sposobów przeciwdziałania	2023-2025 w każdym roku	GOPS w Wiśniewie, Dyrektorzy placówek oświatowych, Gminny Ośrodek Kultury	Liczba rodzin	Środki własne, środki zewnętrzne
3.	Partycypowanie w kosztach umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.	2023-2025 w każdym roku	Gmina Wiśniew, GOPS w Wiśniewie,	Liczba dzieci/koszt	Środki własne, środki zewnętrzne

5. REALIZACJA PROGRAMU

Działania wyznaczone w Programie Wspierania Rodziny w Gminie Wiśniew na lata 2023-2025 mają charakter ciągły. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, psychologowie, specjaliści Punktu Konsultacyjnego, Gminny Ośrodek Kultury, placówka przedszkolna, placówki oświatowe szczebla podstawowego, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerami w realizacji działań są z kolei: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siedlcach, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Stoku Lackim, Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach, placówki kulturalne spoza gminy (m.in. Miejski Ośrodek Kultury, Centrum Kultury i Sztuki im. Andrzeja Mereżyckiego w Siedlcach, Scena Teatralna Miasta Siedlce), Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne (np. „Eskulap” Ośrodek Rehabilitacji Diennej), ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki służby zdrowia, całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze, ośrodki wsparcia, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, kościół i społeczność lokalna.

Źródłami finansowania działań będą: budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Sprawozdanie z realizacji Programu przygotowuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Kierownik GOPS-u przedstawia je Wójtowi, następnie jest ono prezentowane Radzie Gminy wraz z rocznym sprawozdaniem z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny w terminie zgodnym z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

5.1. PROJEKTY

Prezentowane poniżej projekty realizowane były w szkołach na terenie gminy Wiśniew. Objęte działaniami profilaktycznymi były dzieci z terenu gminy Wiśniew.

Projekty realizowane w Szkole podstawowej w Wiśniewie:

- Projekt „Cyberświat”
- Projekt „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej”
- Pogadanki na godzinie wychowawczej,
- Cyfryzacja dziecka,
- Pozytywna dyscyplina,
- Gminna Spartakiada dla dzieci i uczniów,
- „Pierwsze Kroki w Cyberświecie”
- Warsztaty z pedagogiem,
- Wycieczki szkolne, do kina, kręgielni, teatru,
- Wycieczki całonocne do Warszawy,

Projekty realizowane w Szkole Podstawowej w Śmiarach:

- Szklanka mleka,
- Owoce i warzywa w szkole,
- SKS
- Akademia Bezpiecznego Puchatka
- Być jak Ignacy-program naukowy
- Czytam z klasą
- Ekomisja
- Magiczna moc bajek
- Fundacja RoRo-program pt. „Szkolny zespół redakcyjny, gazeta sprzed stu lat”

Projekty realizowane w Szkole Podstawowej w Radomyśli

- Klub Młodego Odkrywcy,
- Program własny rozwijania twórczego myślenia,
- Gry i zabawy logiczne,
- „Naucz się programować”- nauka kodowania
- Koło szachowe,
- Chór,
- Koło historyczne,
- Koło biblioteczne,
- Koło matematyczne,
- Gry i zabawy badawcze i rozwijające twórcze myślenie,
- „Owoce i warzywa w szkole”
- „Mleko w szkole”
- „Śniadanie daje moc”
- Trzymaj Formę, Bieg po zdrowie,
- Łąka w szkole, łąka na papierze,
- Śladami kultur
- Asy Internetu,
- Droga kobiet, WenDo,
- Gazeta Sprzed Lat,
- Spartakiada Mikołajkowa
- Laboratoria Przyszłości,

5.2 MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Wiśniew na lata 2023-2025 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśniewie. Ewaluacja Programu ma na celu sprawdzenie, czy zostały wykonane zaplanowane działania oraz jaki jest wynik zrealizowanych przedsięwzięć. Posłuży sprawdzeniu efektywności i skuteczności przyjętych założeń. Ewaluacja programu będzie odbywać się dwuetapowo. Zgodnie z rekomendacjami ewaluacji Programu Wspierania Rodziny w Gminie Wiśniew na lata 2023- 2025, zostanie powołany zespół monitorujący realizację Programu. Zespół dokona jego oceny w połowie obowiązywania oraz ostatecznej ewaluacji po jego zakończeniu, oceniając jego skuteczność. Monitoring będzie polegał na zbieraniu i ocenie danych pod kątem realizacji celów programu. Pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji, które będą wykorzystane podczas planowania dalszych działań i doskonalenia dotychczas ustalonych. Planowane działania będą wpisane w formie zadań do wykonania przez poszczególne instytucje i organizacje realizujące program. Prowadzona ewaluacja wskaże czy osiągnięto zakładane rezultaty i w jakim stopniu zakładane cele zostały zrealizowane. Monitoring będzie służył uzyskaniu informacji na temat realizacji planowanych działań w zakresie ich czasu, założeń, źródeł finansowania oraz przełożenia na osiągnięcie rezultatów programu.

Ewaluacja ma również na celu uzyskanie wiedzy na temat zależności pomiędzy potrzebami rzeczywistymi, a rezultatami i efektami działań.

5.3 EFEKTY I REZULTATY PROGRAMU

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny ma na celu uświadomienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej , że ich sytuacja może ulec poprawie. Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

W latach kolejnych przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- poprawa sytuacji dziecka i rodziny;
- wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa rodziny i dziecka;

- zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka;
- poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi;
- przeciwdziałanie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej;
- poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny;
- wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i prawidłowych relacji rodzinnych;
- umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji;
- rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

5.4 ODBIORCY PROGRAMU

Odbiorcami Programu są:

- rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki,
- przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin

5.5 REALIZATORZY PROGRAMU

Koordynatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiśniewie przy współpracy z następującymi instytucjami:

- Urzędem Gminy w Wiśniewie
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespołem Interdyscyplinarnym
- Posterunkiem Policji w Skórcu
- Gminny Ośrodek Kultury w Wiśniewie
- Placówkami oświatowymi,
- Placówkami służby zdrowia

5.6 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródłem finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny są:

- budżet państwa;
- budżet gminy;
- inne źródła finansowania.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2020--2022

Tabela 2. Ochrona zdrowia

Tabela 3. Rynek pracy

Tabela 4. Wychowanie i edukacja

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2020 – 2022

Tabela 6. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy uczęszczających do szkół

Tabela 7. Całkowita wielkość wydatków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiśniewie w latach 2020 – 2022

Tabela 8. Liczba rodzin objętych współpracą z asystentem rodziny

Tabela 9. Liczba rodzin z dziećmi do 18 roku życia korzystających z pomocy społecznej

Tabela 10. Liczba zawartych kontraktów socjalnych

Tabela 11. Liczba dzieci korzystających z dożywiania

Tabela 12. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2020- 2022

Tabela 13. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2020-2022

Tabela 14. Najczęstsze powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2020-2022

Tabela 15. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2020-2022

Tabela 16. Działalność PCPR w odniesieniu do ludności gminy w latach 2020-2022

Wykresy:

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające rodziny mieszkające w gminie

Wykres 2. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca

Wykres 3. Jaka jest organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie?

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży?

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

Wykres 8. Jaki jest dostęp do wsparcia i rehabilitacji dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi w gminie?

Wykres 9. Jak Pan/Pani ocenia realizowanie w gminie działania wychowawcze, profilaktyczne i edukacyjne adresowane do rodzin i dzieci?

Wykres 10. Płeć osób ankietowanych.

Wykres 11. Wiek ankietowanych.

Wykres 12. Wykształcenie ankietowanych.

Wykres 13. Dochody na jedną osobę w rodzinie.